

บทความวิจัย

เรื่อง การนำเสนอภาพปัญหาสังคมญี่ปุ่นในวรรณกรรมแปล เรื่อง ไปตายด้วยกันไหม

โดย

นางสาว น้ำเพชร เบญจนราษฎร์

รหัสนักศึกษา 05610846

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเอเชีย

ศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชื่อสารนิพนธ์/บทความวิจัย	การนำเสนอภาพปัญหาสังคมญี่ปุ่นในวรรณกรรมแปล เรื่อง <i>ไปตายด้วยกันไหม</i>
ผู้เขียน	นางสาว น้ำเพชร เบญจนราษฎร์
อาจารย์ที่ปรึกษาบทความวิจัย	อาจารย์ ดร.นันทวัลย์ สุนทรภาระสถิตย์
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2564

บทคัดย่อ

บทความวิจัย “การนำเสนอภาพปัญหาสังคมญี่ปุ่นในวรรณกรรมแปลเรื่อง *ไปตายด้วยกันไหม*” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาสังคมญี่ปุ่นที่เป็นสาเหตุของการฆ่าตัวตายที่ปรากฏในวรรณกรรมแปลเรื่อง *ไปตายด้วยกันไหม* ของ โท อุบุคาตะ

ผลการศึกษาพบว่า วรรณกรรมเรื่อง *ไปตายด้วยกันไหม* ได้ใช้โครงเรื่องของการสืบสวนสอบสวนมานำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชนในสังคมญี่ปุ่น ซึ่งพบปัญหาของตัวละครแต่ละตัวเป็นภาพแทนของปัญหาที่แตกต่างกันไป โดยสามารถแบ่งได้เป็น 4 ด้าน คือ ปัญหาในครอบครัว ปัญหาในโรงเรียน ปัญหาที่เกิดจากปัญหาสุขภาพและความพิการ และปัญหาจากการเป็นสังคมที่เจริญด้านวัตถุแต่ผู้คนขาดสิ่งยึดเหนี่ยวด้านจิตใจ ซึ่งปัญหาดังกล่าวนำไปสู่ปัญหาการฆ่าตัวตายในกลุ่มเยาวชนญี่ปุ่น นอกจากนี้วิทยานิพนธ์ยังได้สอดแทรกแนวทางการแก้ไขปัญหา ซึ่งก็คือการหันหน้ามาพูดคุยและรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กเพื่อจะได้หาวิธีในการช่วยเหลือเด็กได้และทำให้เด็กหันมาแก้ไขปัญหากับวิธีอื่นที่ไม่ใช่การฆ่าตัวตายผ่านการคลี่คลายโครงเรื่องไว้ด้วย

คำสำคัญ : วิทยานิพนธ์สืบสวน, สังคมญี่ปุ่น, การฆ่าตัวตาย, ปัญหาสังคมญี่ปุ่น

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเรื่องการนำเสนอภาพปัญหาสังคมญี่ปุ่นในวรรณกรรมแปล เรื่อง ไปตายด้วยกัน ไหม เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 450 112 การศึกษาเอกเทศ (Independent Study)

บทความวิจัยชิ้นนี้สามารถสำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับการกรุณาอย่างสูงจาก อาจารย์ ดร. นันทวัลย์ สุนทรภาระสถิตย์ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง จนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้ เสร็จสมบูรณ์ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบคุณครอบครัว และเพื่อน ๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ตลอดจนให้กำลังใจ ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ หากมีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าก็ขออภัยไว้ ณ ที่นี้

น้ำเพชร เบญจนราษฎร์

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ	ค
บทนำ.....	1
คำถามวิจัย.....	2
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
สมมติฐานของงานวิจัย.....	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
แนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	3
ขอบเขตการศึกษา	4
วิธีการศึกษา.....	4
ผลการศึกษา.....	5
สังคมนิรโทษกรรมกับการฆ่าตัวตาย.....	5
สถิติการฆ่าตัวตายของคนนิรโทษกรรม ในปีค.ศ. 1989 - 2016.....	5
เศรษฐกิจฟองสบู่ : การล้มละลายและหนี้ครัวเรือนมหาศาล	7
สังคมนิรโทษกรรม : ความเจริญที่มาพร้อมปัญหา.....	9
การฆ่าตัวตายกับรากฐานทางวัฒนธรรมของสังคมนิรโทษกรรม.....	12
ไปตายด้วยกันไหม : ไม่ได้ชวนไปตายแต่ชวนมากปัญหาการฆ่าตัวตาย.....	16
ปมปัญหาของตัวละครกับการสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กในสังคมนิรโทษกรรม.....	16
การสืบสวนกับการทำความเข้าใจปัญหาการฆ่าตัวตายในเด็ก.....	34
สรุปผลและอภิปรายผล	38
บรรณานุกรม	40

บทนำ

ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองและชีวิตความเป็นอยู่ โดยเฉพาะช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นสามารถฟื้นฟูประเทศได้อย่างรวดเร็วจนกลายเป็นหนึ่งในประเทศที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงที่สุด โดยมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับที่ 3 ของโลก โดยมีมูลค่า GDP ประมาณ 170 ล้านล้านบาท มีสัดส่วนถึง 6% ของมูลค่าเศรษฐกิจโลก และยังเป็นผู้ส่งออกและนำเข้ารายใหญ่สุดอันดับ 4 ของโลก (ลงทุนแมน, 2563) ญี่ปุ่นมีแรงงานทักษะสูงจำนวนมาก ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในประเทศที่ประชากรมีการศึกษาสูงที่สุดของโลก และยังเป็นผู้นำระดับโลกในอุตสาหกรรมยานยนต์และอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ จนกล่าวได้ว่าญี่ปุ่นมีส่วนสำคัญในการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นอันดับต้น ๆ ของโลก นอกจากนี้วัฒนธรรมญี่ปุ่นยังเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก ทั้งอาหาร ศิลปะ ดนตรี วัฒนธรรมประชานิยม รวมถึงอุตสาหกรรมบันเทิงอย่างภาพยนตร์ มังงะ อนิเมะ และวิดีโอเกม

อย่างไรก็ตามแม้ญี่ปุ่นจะเป็นประเทศเดียวในภูมิภาคเอเชียที่สามารถพัฒนาตนเองจนเป็นที่ยอมรับเทียบเท่ากับหลายประเทศในฝั่งตะวันตก รวมถึงมีโครงสร้างพื้นฐานและระบบกฎหมายที่ดีจนทำให้ญี่ปุ่นถูกจัดเป็นประเทศที่มีความปลอดภัยสูงและประเทศที่ดีที่สุดอันดับ 2 ของโลก (MARUMURA, 2564) แต่ในขณะเดียวกันเราก็จะได้ยินข่าวเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมญี่ปุ่นมากมาย ตั้งแต่ปัญหาการเป็นสังคมผู้สูงอายุ ปัญหาอัตราการเกิดต่ำ ปัญหาการเกิดอาชญากรรมและการใช้ความรุนแรง ปัญหาการไม่มีที่อยู่อาศัย ปัญหาทางการศึกษา ปัญหาการทำงานหนัก ไปจนถึงปัญหาการฆ่าตัวตาย โดยเฉพาะช่วงวิกฤตการณ์การเงินในเอเชียที่ญี่ปุ่นประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจถดถอยจนทำให้อัตราการฆ่าตัวตายต่อปีเพิ่มสูงขึ้น ดังจะเห็นได้จาก ในปี ค.ศ. 1998 เพียงปีเดียวอัตราการฆ่าตัวตายต่อปีเพิ่มขึ้นถึง 34.7% และเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องหลายปีติดต่อกันจากสภาพสังคมที่มีความเคร่งเครียดสูง (厚生労働省, 2003)

วรรณกรรมเรื่อง *ไปตายด้วยกันไหม* เป็นวรรณกรรมที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกันกับที่ญี่ปุ่นกำลังเผชิญกับปัญหาการฆ่าตัวตาย เป็นผลงานของโท อุกุคาตะ ซึ่งเขาให้สัมภาษณ์ไว้ในนิตยสาร Bungei Shunju ว่า “เขาใช้เวลารวบรวมข้อมูลตั้งแต่ปีค.ศ. 2004 และใช้เวลามากถึง 12 ปีเพื่อรวบรวมข้อมูล” (文藝春秋, 2018) หนังสือเล่มนี้ได้รับการตีพิมพ์ในปีค.ศ. 2016 โดยใช้ชื่อภาษาญี่ปุ่นว่า 十二人の死にたい子どもたち แปลเป็นไทยได้ว่า เด็กที่อยากตายทั้ง 12 คน

ไปตายด้วยกันไหม เล่าถึงเด็กที่อยากตาย 12 คน นัดรวมตัวกันผ่านทางเว็บไซต์เพื่อไปฆ่าตัวตายหมู่ที่โรงพยาบาล ทุกคนเป็นเยาวชนอายุไม่เกิน 18 ปี ที่กำลังประสบปัญหาจนไม่อยากมีชีวิตอยู่อีกต่อไป จึงมองหาสถานที่ที่ทำให้พวกเขาได้ตายอย่างสงบ แต่สถานที่นัดพบของพวกเขากลับมีศพที่ 13 นอนอยู่บนเตียง ทำให้พวกเขาต้องมานั่งแสดงความเห็นและบอกเล่าถึงเบาะแสที่ตัวเองพบระหว่างทางเพื่อตามหาตัวฆาตกร ซึ่งการล้อมวงสืบหาตัวฆาตกรนี้ได้นำไปสู่การเปิดเผยถึงปัญหาที่ตัวละครแต่ละตัวประสบจนนำมาสู่การตัดสินใจเดินทางมาฆ่าตัวตายพร้อมกัน

ความน่าสนใจของวรรณกรรมเรื่องนี้ไม่ใช่ความสนุกสนานของการผูกปมปัญหาที่ตื่นเต้นชวนติดตามตามลักษณะของนวนิยายสืบสวนทั่วไป แต่กลับอยู่ที่การสะท้อนด้านมืดของสังคมญี่ปุ่น ซึ่งเยาวชนต้องเผชิญทั้งปัญหาความรุนแรงภายในครอบครัว การกลั่นแกล้งกันในโรงเรียน ปัญหาสุขภาพ และปัญหาจากการเป็นสังคมที่เจริญด้านวัตถุแต่ขาดหลักยึดเหนี่ยวด้านจิตใจ ปัญหาเหล่านี้สอดคล้องกับผลสำรวจของวารสารมูลินินิชิปปอน (日本財団, 2019) ที่พบว่า ในบรรดาเด็กที่อาศัยอยู่ในญี่ปุ่น 1 ใน 4 มีความคิดฆ่าตัวตายอย่างจริงจัง และ 1 ใน 10 เคยพยายามฆ่าตัวตาย โดยมีสาเหตุมาจากปัญหาครอบครัว ปัญหาการกลั่นแกล้งในโรงเรียน และปัญหาสุขภาพ ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่ตัวละครในวรรณกรรมนี้กำลังเผชิญอยู่

ดังที่กล่าวมานี้จะเห็นว่า วรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง *ไปตายด้วยกันไหม* มีความพยายามที่จะนำเสนอภาพปัญหาการฆ่าตัวตายของเยาวชนในสังคมญี่ปุ่น ซึ่งการศึกษาและทำความเข้าใจวรรณกรรมเรื่องดังกล่าว จะช่วยให้เข้าใจสังคมญี่ปุ่นและปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมญี่ปุ่นด้วยเช่นกัน

คำถามวิจัย

ปัญหาที่เกิดขึ้นจนนำไปสู่การฆ่าตัวตายของตัวละครแต่ละตัวในวรรณกรรมแปลเรื่อง *ไปตายด้วยกันไหม* สะท้อนให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมญี่ปุ่นร่วมสมัยอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัญหาสังคมญี่ปุ่นที่เป็นสาเหตุของการฆ่าตัวตายที่ปรากฏในวรรณกรรมแปลเรื่อง *ไปตายด้วยกันไหม* ของ โท อุบุคาตะ
2. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ปัญหาสังคมผ่านการคลี่คลายปมปัญหาของตัวละครแต่ละตัว

สมมติฐานของงานวิจัย

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชนในสังคมญี่ปุ่นที่ปรากฏในวรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง *ไปตายด้วยกันไหม* มี 4 ประเภท ได้แก่ ปัญหาในครอบครัว ปัญหาในโรงเรียน ปัญหาที่เกิดจากปัญหาสุขภาพและความพิการ และปัญหาสังคมที่เจริญด้านวัตถุแต่ผู้คนขาดสิ่งยึดเหนี่ยวด้านจิตใจ และวรรณกรรมได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา คือ การให้คนหลายภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม รับฟังปัญหาของเด็ก และช่วยกันแก้ไขปัญหา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงปัญหาสังคมญี่ปุ่นที่เป็นสาเหตุของการฆ่าตัวตายที่ปรากฏในวรรณกรรมแปลเรื่อง *ไปตายด้วยกันไหม* ของ โท อุบุคาตะ
2. ได้ทราบถึงแนวทางแก้ปัญหาสังคมผ่านการคลี่คลายปมปัญหาของตัวละครแต่ละตัว

แนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. กรอบแนวความคิด

บทความวิจัยเรื่องนี้ใช้แนวความคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมที่เชื่อว่าวรรณกรรมมีความสัมพันธ์กับสังคม เพราะวรรณกรรมสะท้อนประสบการณ์ชีวิตในยุคนั้นไม่ว่านักเขียนจะตั้งใจสะท้อนสังคมหรือไม่ก็ตาม วรรณกรรมจึงเป็นภาพสะท้อนของสังคมทั้งในด้านรูปธรรมและนามธรรม ด้านรูปธรรม หมายถึง เหตุการณ์ทั่วไปที่เกิดขึ้นในสังคม ส่วนด้านนามธรรม หมายถึง ค่านิยมในชีวิตจิตใจของคนในสังคม ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียน (ตรีศิลป์ บุญขจร, 2523)

ด้วยกรอบแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางศึกษาโดยศึกษาสภาพสังคมญี่ปุ่นและปัญหาการฆ่าตัวตายในสังคมญี่ปุ่น ประกอบกับทัศนะของนักเขียนที่กล่าวไว้อย่างชัดเจนในบทสัมภาษณ์ว่า “เขาเห็นปัญหาสังคมญี่ปุ่นและได้รวบรวมข้อมูลเพื่อมาเขียนวรรณกรรมเรื่องนี้” (文艺春秋, 2018) จากนั้นจึงพิจารณาไปที่องค์ประกอบทางวรรณกรรม เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนได้นำเสนอภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาใดให้แก่สังคม

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการฆ่าตัวตายในสังคมญี่ปุ่นที่เป็นภาษาไทยใน 2 ลักษณะคือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องการฆ่าตัวตาย และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในสังคมญี่ปุ่น ในด้านงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องการฆ่าตัวตายพบงานวิจัยที่น่าสนใจคือ “มโนทัศน์เรื่องการฆ่าตัวตายในวัฒนธรรมญี่ปุ่นในภาพยนตร์เรื่อง Suicide Club” ของวชิรา แสนท้าว (2557) และ “แนวคิดเรื่องการฆ่าตัวตายในสังคมญี่ปุ่น ผ่านภาพยนตร์เรื่อง Suicide Circle” ของณิชกุล จุลบล (2559) งานวิจัยทั้งสองเรื่องเป็นการศึกษาแนวคิดการฆ่าตัวตายที่ปรากฏในสื่อบันเทิงคือภาพยนตร์ ซึ่งจัดเป็นเรื่องเล่าเช่นเดียวกับวรรณกรรม งานวิจัยทั้งสองชิ้นนี้ได้แสดงให้เห็นว่า การฆ่าตัวตายของคนญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลมาจากความคิดความเชื่อเรื่องการฆ่าตัวตายในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของวัฒนธรรมประเพณี ความกดดันทางสังคม สื่อต่าง ๆ และค่านิยมที่มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การฆ่าตัวตายในประเทศญี่ปุ่นเกิดขึ้นจากหลายสาเหตุซึ่งในแต่ละยุคสมัยก็มีสาเหตุที่ทำให้เกิดการฆ่าตัวตายที่แตกต่างกัน ในยุคโบราณการฆ่าตัวตายเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นจากความเชื่อทางศาสนา ส่วนในยุคปัจจุบันการฆ่าตัวตายเกิดขึ้นจากสาเหตุอย่าง วัฒนธรรมการละอาย ความเครียด ความกดดันของคนช่วงวัยรุ่น วัยทำงานและผู้สูงอายุ และอิทธิพลของสื่อที่ครอบงำความคิดของผู้คนมากเกินไปจนทำให้เกิดพฤติกรรมลอกเลียนแบบการฆ่าตัวตาย

ในด้านงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในสังคมญี่ปุ่นพบงานวิจัยที่น่าสนใจคือ “คำสาปมรณะ(The Ring) และ ห้องเช่าหลอนวิญญาณโหด (Dark water) ภาพยนตร์สะท้อนปัญหาครอบครัวในภาพยนตร์สยอง

ขวัญของผู้กำกับฮิเดโอะ นากาตะ” ของธัญญาวรรณ ไชยานุวงศ์ (2559) “ละครโทรทัศน์ที่สะท้อนปัญหาการรังแกในโรงเรียนประเทศญี่ปุ่นเรื่อง 35-sai no Koukousei” ของเมธिका บุญยชนวัฒน์ (2560) และ “ภาพสะท้อนปัญหาสังคมของวัยรุ่นภาพยนตร์ญี่ปุ่นเรื่อง Confession” ของสินีนารถ ทองแสง (2560) งานวิจัยทั้งสามเรื่องเป็นการศึกษาปัญหาในสังคมญี่ปุ่นที่ปรากฏในสื่อบันเทิงคือภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ ซึ่งจัดเป็นเรื่องเล่าเช่นเดียวกับวรรณกรรม งานวิจัยทั้งสามชิ้นนี้ได้แสดงให้เห็นว่า เยาวชนญี่ปุ่นประสบปัญหามากมายทั้งปัญหาครอบครัว การหย่าร้างของผู้ปกครอง การถูกทารุณกรรมในหลาย ๆ ด้าน การกลั่นแกล้งในโรงเรียนที่ไม่เพียงแต่เกิดจากนักเรียนรังแกนักเรียนเพียงอย่างเดียว แต่ยังสามารถเกิดจากอาจารย์รังแกนักเรียน และนักเรียนรังแกอาจารย์ได้อีกด้วย ซึ่งปัญหาการกลั่นแกล้งกันในโรงเรียนมีต้นตอมาจากความล้มเหลวของสถาบันครอบครัว ซึ่งหากเด็กไม่ได้รับการเอาใจใส่หรือถูกเลี้ยงดูโดยการใช้อำนาจรุนแรง เด็กก็จะซึมซับและแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เก็บกด ทำร้ายผู้อื่น และอาจทำให้ผู้ถูกรังแกตัดสินใจฆ่าตัวตายได้

เมื่อผู้ศึกษาได้ทบทวนแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว พบว่ายังไม่มีผู้ใดศึกษาวรรณกรรมเรื่อง *ไปตายด้วยกันไหม* ที่มีภาพสะท้อนปัญหาสังคมที่น่าสนใจในด้านนี้ ผู้วิจัยจึงประสงค์จะศึกษาปัญหาสังคมญี่ปุ่นที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องนี้

ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาปัญหาสังคมญี่ปุ่นที่ทับซ้อนกับตัวละครและแนวทางการแก้ไขสังคมในวรรณกรรมแปลญี่ปุ่นเรื่อง *ไปตายด้วยกันไหม* ของโท อุบุคาตะเท่านั้น ผู้ศึกษาใช้สำนวนแปลของธนพล ศักดิ์สมุทรานันท์ที่จัดพิมพ์โดยแพรวสำนักพิมพ์

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาบริบททางสังคมญี่ปุ่นช่วงปี ค.ศ. 1990 - 2016
2. ศึกษาแนวคิดวรรณกรรมกับสังคม
3. วิเคราะห์องค์ประกอบที่สะท้อนถึงสภาพปัญหาสังคมญี่ปุ่นที่ปรากฏในวรรณกรรมแปลเรื่อง *ไปตายด้วยกันไหม*
4. เรียบเรียงผลการศึกษาในรูปแบบบทความวิจัย

ผลการศึกษา

สังคมญี่ปุ่นกับการฆ่าตัวตาย

หลังจากญี่ปุ่นเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปีค.ศ. 1945 ญี่ปุ่นก็ต้องเผชิญกับความเสียหายหลายด้าน ทั้งต้องตกอยู่ใต้การควบคุมของสหรัฐอเมริกา ต้องจ่ายค่าชดเชยหลังสงคราม ต้องแบกรับความเสียหายภายในประเทศจากภาวะสงครามที่ยืดเยื้อ รวมถึงต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการขาดแคลนอาหาร ที่อยู่อาศัย และปัญหาโรคร้ายไข้เจ็บ ถึงแม้ญี่ปุ่นจะสามารถฟื้นฟูประเทศจนกลายเป็นประเทศมหาอำนาจของโลกได้อย่างรวดเร็ว แต่ในความเจริญนั้นก็ตามมาด้วยปัญหาการฆ่าตัวตายติดอันดับต้น ๆ ของโลก

สถิติการฆ่าตัวตายของคนญี่ปุ่น ในปีค.ศ. 1989 - 2016

ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีอัตราการฆ่าตัวตายสูงที่สุดในบรรดากลุ่มประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำ 7 ชาติ (G7) ซึ่งถ้าหากดูจากข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุข แรงงานและสวัสดิการของญี่ปุ่น (厚生労働省) ที่ได้รวบรวมสถิติการฆ่าตัวตายในสังคมญี่ปุ่นแต่ละปี สามารถสรุปสถิติการฆ่าตัวตายตั้งแต่ปีค.ศ. 1989 ที่เกิดวิกฤตฟองสบู่แตกในญี่ปุ่น จนถึงปีค.ศ. 2016 ที่ตีพิมพ์วรรณกรรมเรื่อง *ไปตายด้วยกันไหม* ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 สถิติการฆ่าตัวตายต่อปี

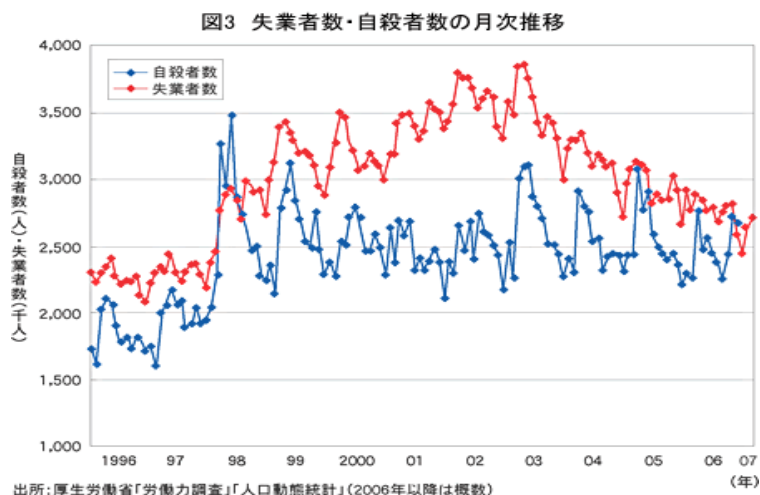
ปี	จำนวนการฆ่าตัวตาย	อัตราการฆ่าตัวตาย ต่อประชากร 100,000 คน
1989	22,436 คน	18.2
1990	21,346 คน	17.3
1991	21,084 คน	17.0
1992	22,104 คน	17.8
1993	21,851 คน	17.5
1994	21,679 คน	17.3
1995	22,445 คน	17.9
1996	23,104 คน	18.4
1997	24,391 คน	19.3
1998	32,863 คน	26.0
1999	33,048 คน	26.1
2000	31,957 คน	25.2
2001	31,042 คน	24.4
2002	32,143 คน	25.2
2003	34,427 คน	27.0
2004	32,325 คน	25.3

ปี	จำนวนการฆ่าตัวตาย	อัตราการฆ่าตัวตาย ต่อประชากร 100,000 คน
2005	32,552 คน	25.5
2006	32,155 คน	25.1
2007	33,093 คน	25.8
2008	32,249 คน	25.2
2009	32,845 คน	25.7
2010	31,690 คน	24.7
2011	30,651 คน	24.0
2012	27,858 คน	21.8
2013	27,283 คน	21.4
2014	25,427 คน	20.0
2015	24,025 คน	18.9
2016	21,897 คน	17.3

จากตารางสถิติการฆ่าตัวตายพบว่า ในปีค.ศ.1989 – 1997 อัตราการฆ่าตัวตายมีตัวเลขที่คงที่ จำนวนการฆ่าตัวตายไม่เพิ่มขึ้นหรือลดลงมากนัก แต่ในปีค.ศ. 1998 อัตราการฆ่าตัวตายกลับพุ่งสูงขึ้นอย่างมาก จาก 24,391 คน หรือคิดเป็น 19.3 คนต่อประชากร 100,000 คน กลายเป็น 32,863 คน หรือคิดเป็น 26.0 คนต่อประชากร 100,000 คน ซึ่งเพิ่มขึ้น 34.7% และพุ่งสูงขึ้นมากกว่า 30,000 คนต่อปีติดต่อกัน 14 ปี โดยอัตราการเสียชีวิตจากการฆ่าตัวตายที่สูงที่สุด คือ 34,427 รายในปีค.ศ. 2003 ซึ่งสูงเป็นอันดับ 3 ของโลกและสูงที่สุดในบรรดาประเทศที่พัฒนาแล้ว ตัวเลขนี้เทียบเท่ากับของประเทศกำลังพัฒนาและพื้นที่ที่มีความขัดแย้งภายใน (厚生労働省, 2003)

ยูกิโกะ ทะนิโซะ (Tanisho, 2013) ได้สันนิษฐานสาเหตุของการฆ่าตัวตายที่เพิ่มสูงขึ้นนี้ว่าเป็นผลกระทบจากวิกฤตการณ์การเงินในเอเชีย ค.ศ. 1997 ซึ่งเมื่อดูข้อมูลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติของญี่ปุ่น (警察庁) จะพบว่า การเติบโตของอัตราการฆ่าตัวตายที่เพิ่มขึ้นอย่างกะทันหันของญี่ปุ่นระหว่างปีค.ศ. 1997 ถึงค.ศ. 1998 เกิดจากชายวัยกลางคนที่มีปัญหาทางการเงิน และกลุ่มย่อยที่ประกอบอาชีพอิสระ เนื่องจากในจำนวนการฆ่าตัวตายที่เพิ่มสูงขึ้นจำนวนมากกว่า 70% เป็นเพศชาย โดยเฉพาะชายวันกลางคนและผู้สูงอายุ และเมื่อดูจากการฆ่าตัวตายตามอาชีพแล้วส่วนใหญ่เป็นคนที่ว่างงาน ลูกจ้างและผู้ประกอบอาชีพอิสระ

จากข้อมูลวิจัยของ NTT Com Research (NTT コムリサーチ, 2007) แสดงให้เห็นว่าอัตราการฆ่าตัวตายที่เพิ่มขึ้นลดลงมีความสัมพันธ์กับอัตราการว่างงาน กล่าวคือหากอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น อัตราการฆ่าตัวตายก็จะสูงขึ้นตามไปด้วย และเมื่ออัตราการว่างงานลดลง อัตราการฆ่าตัวตายก็ลดลงเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากกราฟสรุปจำนวนผู้ว่างงานและจำนวนการฆ่าตัวตายในแต่ละปี

กราฟแสดงสถิติจำนวนผู้ว่างงานและจำนวนการฆ่าตัวตายในแต่ละปีตั้งแต่ปี ค.ศ. 1996 - 2007

กราฟเส้นล่างคืออัตราการฆ่าตัวตาย กราฟเส้นบนคืออัตราการว่างงาน

(ที่มา: <https://research.nttcoms.com/database/data/000585/>)

จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจน่าจะมีส่วนสำคัญในการเกิดปัญหาการฆ่าตัวตายที่พุ่งขึ้นสูงในครั้งนี้อย่างเห็นได้ชัดและเป็นสาเหตุการฆ่าตัวตายหลักในสังคมญี่ปุ่น

เศรษฐกิจฟองสบู่ : การล้มละลายและหนี้ครัวเรือนมหาศาล

หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นเคยประสบกับวิกฤติทางเศรษฐกิจครั้งรุนแรง 2 ครั้ง คือในปีค.ศ. 1990 และปีค.ศ. 1997

ในปีค.ศ. 1990 ญี่ปุ่นประสบวิกฤติทางเศรษฐกิจจากภาวะฟองสบู่ในประเทศแตก ซึ่งวิกฤติครั้งนี้มีจุดเริ่มต้นมาจากปีค.ศ. 1985 ที่ประเทศญี่ปุ่นต้องเผชิญกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศ เนื่องจากสหรัฐอเมริกาถืออัตราเงินเฟ้อและอัตราดอกเบี้ยอยู่ในระดับสูง และค่าเงินดอลลาร์ก็ยิ่งแข็งค่ามากและมีค่าสูงกว่าที่ควรจะเป็น ทำให้เกิดภาวะการขาดดุลการค้าอย่างหนักในสหรัฐอเมริกา ในขณะที่ญี่ปุ่นในขณะนั้นกลับมีค่าเงินเยนที่อ่อนมากเมื่อเทียบกับค่าเงินดอลลาร์ ทำให้การค้าของญี่ปุ่นเกินดุลสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างมาก (อรรถจักร สัตยานุรักษ์, 2548: 51) ปัญหานี้ได้นำไปสู่ข้อตกลง Plaza Accord ซึ่งได้บรรลุข้อตกลงร่วมกันในการแทรกแซงที่จะทำให้ค่าเงินดอลลาร์อ่อนตัวลงเพื่อลดการขาดดุลทางการค้าของสหรัฐอเมริกา โดยผลของข้อตกลง Plaza Accord นี้ได้ทำให้ค่าเงินเยนของประเทศญี่ปุ่นแข็งค่าขึ้น สินค้าส่งออกมีราคาแพงขึ้น 3 เท่า ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นต้องพึ่งพาการส่งออก (Export-led growth) ขายสินค้าไม่ได้ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นจึงมีการขยายตัวในอัตราที่ลดลง ทำให้เศรษฐกิจของญี่ปุ่นเข้าสู่ช่วง “ฟองสบู่” ในเวลาต่อมา

เมื่ออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นลดต่ำลงจากการส่งออกที่ลดลง รัฐบาลญี่ปุ่นได้หันมาใช้นโยบายการเงินแบบขยายตัวเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศ แต่สิ่งที่เกิดขึ้นคือ มีการกักเงินเพื่อการเก็งกำไรในตลาดหุ้น อสังหาริมทรัพย์และการลงทุนในกิจการที่ให้ผลตอบแทนต่ำ ทำให้ราคาอสังหาริมทรัพย์ในประเทศญี่ปุ่นเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้อสูง และภาวะฟองสบู่ จนท้ายที่สุดในช่วงปลายปี ค.ศ. 1990 ฟองสบู่ของราคาที่อยู่อาศัยและราคาหุ้นได้แตกตัวลง ราคาอสังหาริมทรัพย์ บ้านที่ดินและทรัพย์สินต่าง ๆ ตกลงมาสู่ราคาที่เป็นจริงซึ่งลดลงประมาณ 1 ใน 3 ของราคาก่อนหน้านี้ การที่ราคาอสังหาริมทรัพย์ตกต่ำลง ส่งผลกระทบต่อกระเทือนถึงฐานะทางการเงินและความอยู่รอดของธนาคารญี่ปุ่นทั้งขนาดเล็กและใหญ่ เนื่องจากธนาคารได้ให้กู้ยืมโดยใช้ที่ดินค้ำประกัน หนี้เงินกู้ที่ปล่อยออกไปจึงกลายเป็นหนี้เสีย NPL จำนวนมาก ทำให้ระบบการเงินของประเทศหยุดชะงัก เกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอยอย่างรุนแรงในประเทศญี่ปุ่น (ไชยวัฒน์ คำชู, 2543: 47-48) บริษัทเอกชนขนาดกลางและเล็กเริ่มล้มละลายและปิดตัวลง ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในระบบเศรษฐกิจญี่ปุ่น หลายบริษัทจำเป็นต้องปรับโครงสร้างการจ้างงาน โดยการเลิกจ้าง ปรับลดขนาดองค์กร ลดพนักงานและเปลี่ยนระบบการจ้างงาน ทำให้พนักงานตั้งแต่วัยกลางคนจนถึงผู้สูงอายุส่วนมากกลายเป็นคนตกงานส่งผลกระทบต่อภาคครัวเรือนมีรายได้ลดลง ประชาชนกังวลเกี่ยวกับรายได้มากขึ้นจนไม่กล้าใช้จ่ายใช้สอยเกินความจำเป็น และท้ายที่สุดก็เกิดภาวะเงินฝืดที่เรื้อรังในญี่ปุ่น

วิกฤติทางเศรษฐกิจครั้งรุนแรงครั้งที่สองของญี่ปุ่นเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1997 ซึ่งเป็นผลกระทบมาจากวิกฤตการณ์การเงินในเอเชีย โดยหลังจากเหตุการณ์ Plaza Accord ประเทศญี่ปุ่นก็ประสบกับปัญหาต้นทุนการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้นจากการขึ้นค่าเงินเยน ญี่ปุ่นได้พยายามปรับตัวเพื่ออยู่รอดจากสภาวะเศรษฐกิจชะลอตัวจึงตัดสินใจย้ายฐานการผลิตอุตสาหกรรมจำนวนมากไปสู่ประเทศที่มีต้นทุนการผลิตต่ำและทำการขนส่งได้ง่ายอย่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงปี ค.ศ. 1986 (อรรถจักร สัตยานุรักษ์, 2548: 51) แต่ในปี ค.ศ. 1997 ประเทศที่ญี่ปุ่นย้ายฐานการผลิตไปกลับเกิดวิกฤตการณ์การเงินในเอเชีย ค.ศ. 1997 ทำให้ญี่ปุ่นที่ยังไม่ฟื้นตัวจากภาวะเศรษฐกิจชะงักงันในประเทศล้มลงอีกครั้ง

นับตั้งแต่การภาวะฟองสบู่แตก ปี ค.ศ. 1990 ถึง ปลายปี ค.ศ. 1997 เฉลี่ยแล้วมีบริษัทธุรกิจล้มละลายเดือนละ 1,600 ราย แต่ในปี ค.ศ. 1997 ที่ประสบกับวิกฤติเศรษฐกิจครั้งที่ 2 มีธุรกิจล้มละลายทั้งสิ้นถึง 16,464 ราย ทำให้ปี ค.ศ. 1998 กลายเป็นจุดต่ำสุดของภาวะเศรษฐกิจถดถอย อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 4.5-4.9 ซึ่งสูงที่สุดเป็นประวัติการณ์ของระบบเศรษฐกิจญี่ปุ่น (ไชยวัฒน์ คำชู, 2543: 48) การล้มละลายทำให้เจ้าของกิจการจำนวนมากกลายเป็นหนี้ ทำให้คนวัยกลางคนต้องตกงานอย่างกะทันหันจากการปรับโครงสร้างองค์กร คนตกงานหลายคนต้องประสบกับปัญหาทางด้านการเงินและกลายเป็นบุคคลล้มละลาย คนบางส่วนกลายเป็นคนไร้บ้าน ต้องอาศัยอยู่ตามสถานีรถไฟ ใต้สะพาน หรือตามสวนสาธารณะต่าง ๆ ส่วน

คนที่ไม่ถูกเลิกจ้างก็ต้องรับภาระงานหนักขึ้นจากจำนวนพนักงานที่ลดลงทำให้เกิดภาวะซึมเศร้า สภาพเศรษฐกิจที่ชะงักงันและบรรยากาศในสังคมญี่ปุ่นดังกล่าว ส่งผลให้เกิดปัญหาการฆ่าตัวตายครั้งใหญ่ในญี่ปุ่น ตามมา (Money Buffalo, 2563)

สังคมญี่ปุ่น : ความเจริญที่มาพร้อมปัญหา

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าญี่ปุ่นมีการเติบโตขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นได้กลายเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจภายในระยะเวลาเพียง 3 ทศวรรษ อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นในระหว่างปี ค.ศ. 1960 – 1980 เพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยอัตราเฉลี่ยของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ที่ 6-8% ต่อปี (World Bank Publication, 2008) ญี่ปุ่นได้รับการยกระดับคุณภาพประชาชนในประเทศจนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วโลกและได้ก้าวไปสู่วงการต่าง ๆ เกือบทุกวงการ โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีที่ญี่ปุ่นเป็นผู้สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้กับประชากรโลก ทั้งเทคโนโลยีอวกาศ อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้วัฒนธรรมญี่ปุ่นยังเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก ทั้งอาหาร ศิลปะ ดนตรี วัฒนธรรมประชานิยม รวมถึงอุตสาหกรรมบันเทิงอย่างภาพยนตร์ มังงะ อนิเมะ และวิดีโอเกม

ความสำเร็จดังกล่าวส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมญี่ปุ่นในหลาย ๆ ด้าน สังคมญี่ปุ่นกลายเป็นสังคมทุนนิยมที่ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีการคมนาคมที่สะดวกรวดเร็ว มีเครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องอุปโภคบริโภค และศูนย์การค้าที่ทันสมัย อำนวยความสะดวกต่อการดำเนินชีวิต (พวงทิพย์ เกียรติสหัสกุล, 2555) แต่ท่ามกลางความสุขสบายในสังคมทุนนิยมของญี่ปุ่นก็ส่งผลให้เกิดปัญหาตามมามากมายเช่นกัน ปัญหาสำคัญที่สังคมญี่ปุ่นต้องเผชิญได้แก่ ปัญหาการทำงานหนักมากเกินไปและความเครียดสะสมจากการทำงาน ปัญหาการแข่งขันในสถานศึกษาที่สร้างความกดดันต่อเด็กอันนำไปสู่การก่ออาชญากรรมและการฆ่าตัวตายของเด็ก และปัญหาการเป็นสังคมเมืองสูงและสังคมบริโภคนิยมที่ผู้คนขาดสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ

ปัญหาการทำงานหนักมากเกินไปและความเครียดสะสมจากการทำงาน เป็นปัญหาสำคัญที่มาพร้อมการเติบโตทางเศรษฐกิจในสังคมญี่ปุ่น ซึ่งปัญหานี้เป็นผลมาจากลักษณะสังคมญี่ปุ่นที่เป็นสังคมแบบ “กลุ่ม” มาตั้งแต่โบราณ ความสัมพันธ์ของคนในสังคมแบบกลุ่มจะยึดโยงกันด้วยหน้าที่และความรับผิดชอบที่บุคคลพึงมีต่อกลุ่ม บุคคลจะมีสำนึกในพันธกิจของตนต่อกลุ่มซึ่งสำนึกที่ฝังแน่นอยู่นี้ เรียกว่า กิริ และนินโจ (อรรถจักร สัตยานุรักษ์, 2548: 101-102)

กิริ คือพันธกิจและภารกิจที่คนญี่ปุ่นต้องกระทำให้ประสบผลสำเร็จหรือทำให้สุดความสามารถตามที่ได้รับมอบหมายจาก “กลุ่ม” กิริในชีวิตประจำวันจึงมีความสลับไหลไปตามบทบาทที่ตนเองกำลังสวมอยู่ เป็นไปตามจินตนาการของสมาชิกในกลุ่มที่กำลังสังกัดอยู่ เช่น กิริที่มีต่อบริษัท กิริที่มีต่อเพื่อนบ้าน กิริที่มีต่อสาธารณะ เป็นต้น นินโจ คือพันธกิจของความเป็นมนุษย์ ในส่วนนี้มักผูกโยงกับเรื่องของความรักและพันธกิจที่บุคคลพึงมีต่อครอบครัว หรือแม้กระทั่งต่อตนเอง หรือถูกเรียกว่าพันธกิจในพื้นที่ส่วนตัว

การมีอยู่ของกิริและนินโจทำให้เกิดความเครียดสะสมในสังคมญี่ปุ่นจากความสำนึกในคุณค่าของความเป็นกลุ่ม เนื่องจากสังคมบีบให้ผู้คนต้องยอมรับการสูญเสีย “นินโจ” เพื่อรักษาไว้ซึ่ง “กิริ” หรือก็คือ เรื่องสาธารณะสำคัญกว่าเรื่องส่วนตัว จึงทำให้เกิดภาพพนักงานทำงานอย่างหนักเพื่อบริษัทจนละเลยการดูแลครอบครัวในแบบที่ควรจะเป็น (Mamonn, 2562) ซึ่งทำให้เกิดปัญหาทางครอบครัวตามมาหลายประการ เช่น ปัญหาการนอกใจ ปัญหาการหย่าร้าง ปัญหาการทารุณกรรมเด็ก ปัญหาการใช้ความรุนแรง ตลอดจนปัญหาทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กที่ซึมซับความรุนแรงในครอบครัว (ณัฐพงศ์ ไชยวานิชย์ผล, 2555)

สภาพการทำงานหนักจนละเลยครอบครัวในสังคมญี่ปุ่นไม่ได้มีสาเหตุจากแค่ลักษณะสังคมแบบกลุ่มเท่านั้น แต่รูปแบบระบบจ้างงานตลอดชีพก็มีผลเช่นกัน ระบบจ้างงานตลอดชีพเป็นระบบที่จ้างงานนักศึกษาจบใหม่ไปจนเกษียณอายุ ทำให้พนักงานรู้สึกมั่นคงในการทำงานและเป็นแรงผลักดันให้เกิดจงรักภักดีกับบริษัทจนยอมอุทิศตนเพื่อให้องค์กรเติบโตขึ้น ยอมทำงานจนดึกแม้ไม่ได้โอที เกิดเป็นวัฒนธรรมการทำงานหนักที่ยกย่องคนที่ยอมทำงานหนักเพื่อองค์กร คนที่อุทิศตนเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมและมองคนที่กลับบ้านตรงเวลากลับว่าเป็นบุคคลที่ไม่ทุ่มเทให้กับองค์กร

วัฒนธรรมการทำงานหนักดังกล่าวทำให้คนญี่ปุ่นต้องโหมทำงานมากกว่า 80 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ แม้จะทำให้ญี่ปุ่นกลายเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจเป็นอันดับสามของโลกได้สำเร็จ แต่ก็นำมาซึ่งปัญหาที่ร้ายแรงเป็นอย่างมากในกลุ่มคนวัยทำงาน พนักงานที่ทำงานหนักจำนวนมากเกิดความเครียดจากการทำงานจนนำไปสู่ฆ่าตัวตาย ยิ่งไปกว่านั้นมีพนักงานจำนวนไม่น้อยเริ่มเสียชีวิตจากโรควะฮิเมะเซระ โรคหลอดเลือดในสมอง โรคหัวใจวายและภาวะทุพโภชนาการซึ่งเป็นผลมาจากการการทำงานหนักมากเกินไป (ศิริตะวัน ทหารแก้ว, 2556)

ปัญหาต่อมาคือ ปัญหาการแข่งขันในสถานศึกษาที่สร้างความกดดันต่อเด็กอันนำไปสู่การก่ออาชญากรรมและการฆ่าตัวตายของเด็ก ในบทความเรื่อง สถานการณ์การศึกษาญี่ปุ่นในปัจจุบัน (日本の教育の現状) ได้กล่าวถึงระบบการศึกษาของญี่ปุ่นไว้ว่า ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดีและมีความเสมอภาคมาก เพราะตราบไคที่เป็นประชาชนชาวญี่ปุ่นก็จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีมาตรฐานเดียวกันทั่วทั้งประเทศ เมื่อสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว จะเลือกเรียนต่อในระดับมัธยมปลายหรือไม่ก็ได้ แม้ในความเป็นจริงอัตราการเรียนต่อในชั้นที่สูงขึ้นก็มีมากกว่า 98 % ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าแทบจะไม่มีคนที่ไม่เรียนต่อเลย (岡まゆみ・筒井通雄, 2009: 202-204)

สาเหตุที่ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีคนเรียนต่อสูงมีสาเหตุมาจากการที่คนในสังคมญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับประวัติการศึกษา ในญี่ปุ่นมีแนวโน้มว่าคนที่เรียนจบจากมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงจะสามารถเข้าทำงานในบริษัทต่าง ๆ ได้ง่าย ได้เลื่อนตำแหน่งไว ได้รับเงินเดือนที่สูง ส่วนคนที่จบจากมหาวิทยาลัยที่ไม่มีชื่อเสียงหรือ

คนที่ไม่ได้เรียนต่อในมหาวิทยาลัย ต่อให้เป็นคนที่มีความสามารถมากแค่ไหนก็จะไม่ได้รับการยอมรับจากคนในสังคม ถึงขนาดที่ว่าคนที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีได้ ต้องจบมาจากมหาวิทยาลัยโตเกียวเท่านั้น ด้วยเหตุนี้เองทำให้เกิดความกดดันเป็นอย่างมากในสังคมการศึกษา เกิดสงครามการแข่งขันเพื่อสอบเข้าโรงเรียนมัธยมต้นมัธยมปลายและมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง เนื่องจากระบบการสอบเข้าของญี่ปุ่นมีแค่ 1 ครั้งต่อ 1 ปีเท่านั้น ทำให้พวกนักเรียนต้องเรียนหนักขึ้น และต้องไปเรียนที่โรงเรียนกวดวิชาทุกวันจนมีค่า เพราะถ้าหากไม่สามารถสอบเข้าโรงเรียนโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยในปีนั้นได้ จะต้องรอสอบเข้าใหม่ในปีถัดไป (岡まゆみ・筒井通雄, 2009: 202-204)

ไม่ใช่แค่สงครามการสอบเข้านี้เท่านั้นที่สร้างความกดดันให้กับเด็ก ผู้ปกครองของเด็กก็มีส่วนในการสร้างความกดดันให้เด็กด้วยเช่นกัน มีผู้ปกครองจำนวนมากที่เข้มงวดกับบุตรหลานมากเกินไป บังคับให้เด็กเรียนหนังสืออย่างหนักทั้งวันทั้งคืนเพื่อให้ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง เพื่อเป็นรากฐานของการเข้าทำงานในบริษัทชั้นนำ พ่อแม่บางคนถึงขนาดห้ามไม่ให้ลูกดูรายการโทรทัศน์ที่ชอบ ห้ามไม่ให้ทำงานอดิเรก และบังคับให้ลูกเรียนเพียงอย่างเดียว (岡まゆみ・筒井通雄, 2009: 202-204)

ความกดดันทางจิตใจจากการเรียน การสอบเข้า ผู้ปกครอง และการแข่งขันที่สูงนี้ส่งผลต่อสุขภาพจิตของเด็กจนทำให้เด็กถึงขั้นก่อคดีอาชญากรรมและฆ่าตัวตายได้ มีนักเรียนญี่ปุ่นจำนวนไม่น้อยฆ่าตัวตายเพราะไม่ทนรับความกดดันไม่ไหว มีนักเรียนมากมายก่อคดีอาญาเพราะผิดหวังในการเรียน รวมถึงมีนักเรียนที่ผิดหวังจากการสอบเข้าจนกลายเป็นโรคฮิคิโคโมริ หลีกหนีจากสังคมมาอยู่กับบ้านเป็นเวลาหลายเดือน (岡まゆみ・筒井通雄, 2009: 202-204)

ปัญหาสุดท้ายก็คือ ความเติบโตของสังคมเมืองและลัทธิบริโภคนิยมที่ทำให้ผู้คนละเลยและไร้ซึ่งสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ การขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างกว้างขวางทำให้สังคมญี่ปุ่นเจริญมาก โดยเฉพาะการเกิดสังคมเมืองที่มีความหนาแน่นของประชากรสูง มีการพัฒนาของเทคโนโลยีจำนวนมาก และมีรูปแบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ซึ่งส่งผลให้รูปแบบชีวิตของคนในสังคมเมืองเปลี่ยนไป ผู้คนต้องใช้ชีวิตอย่างเร่งรีบเพื่อความก้าวหน้าในชีวิต คนในสังคมมีความเป็นปัจเจกสูงขึ้น ไม่ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ต่างคนต่างอยู่ต่างทำหน้าที่ของตัวเอง และปรนเปรอความสุขทางวัตถุทั้งหมด (ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์, 2549: 74) ความเติบโตของสังคมเมืองและเศรษฐกิจแบบทุนนิยมนำมาสู่การเกิดบริโภคนิยมที่ผู้คนไม่ได้บริโภคเพื่อประโยชน์ใช้สอย แต่บริโภคเพื่อสร้างความหมายและตามกระแสแฟชั่น ไม่ว่าจะเป็สินค้า บริการ ความคิด ค่านิยมต่าง ๆ ตามที่ผู้ผลิตพยายามผลักดันไปตามความต้องการ

อรรถจักร สัตยานุรักษ์ (2548: 145-155) กล่าวถึงลัทธิบริโภคนิยมในญี่ปุ่นว่า กระแสสังคมหลักของลัทธิบริโภคนิยมในญี่ปุ่นเกิดขึ้นในกลุ่มชนชั้นกลางทางสังคม คนชนชั้นกลางญี่ปุ่นเปรียบได้กับพลังที่คอย

ขับเคลื่อนสังคม เพราะคนชนชั้นกลางไม่ได้เป็นแค่แรงงานในการผลิตเท่านั้น แต่ยังเป็นผู้บริโภคที่สำคัญที่สุดในระบบเศรษฐกิจด้วย เนื่องจากความตึงเครียดจากภาวะการทำงานในสังคมญี่ปุ่น ทำให้คนชั้นกลางญี่ปุ่นพยายามแสวงหาสถานที่คลายเครียด ดังนั้นจึงมีการพักผ่อนหย่อนใจโดยการไปเดินห้าง ไปเที่ยวในต่างประเทศ หรือร้านปาจิงโกะ นอกจากนี้โดยทั่วไปแล้วคนชั้นกลางในประเทศต่าง ๆ ย่อมมีความต้องการที่จะเลื่อนสถานะของตน แต่ในสังคมญี่ปุ่นการเลื่อนสถานะเป็นไปได้ยาก ทำให้เกิดการสร้างความรู้สึกที่เหนือกว่าโดยการซื้อสินค้าสถานะ และการแสดงออกทางร่างกาย เช่น การรักษาความสะอาด ความสะอาดถูกใช้เป็นเครื่องมือแยกคนชั้นกลางออกจากคนชั้นล่าง ซึ่งการแสวงหาที่คลายเครียดและการต้องการยกสถานะนี้เองก็เป็นหนึ่งในการบริโภคตามกระแสของลัทธิบริโภคนิยมเช่นเดียวกัน

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากความเจริญดังกล่าวนอกจากจะทำให้เกิดสภาพสังคมที่เคร่งเครียดไปทุกส่วนแล้วยังก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีกมากมาย เช่น ปัญหาความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ปัญหาการขายบริการทางเพศในเด็ก ปัญหาการใช้ความรุนแรงในสังคม ปัญหาการกลั่นแกล้งในโรงเรียน เป็นต้น สภาพสังคมที่เคร่งเครียดและเต็มไปด้วยปัญหาดังกล่าวได้สร้างความกดดันให้กับผู้คนจำนวนมากจนทำให้เกิดปัญหาการฆ่าตัวตายในญี่ปุ่น

การฆ่าตัวตายกับรากฐานทางวัฒนธรรมของสังคมญี่ปุ่น

จากสถิติการฆ่าตัวตายและสภาพเศรษฐกิจสังคมที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าปัญหาการฆ่าตัวตายเป็นปัญหาหลักของสังคมญี่ปุ่นที่ได้รับอิทธิพลจากสภาพเศรษฐกิจสังคม ในขณะเดียวกันการฆ่าตัวตายเองก็ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจเช่นกัน

กระทรวงสาธารณสุข แรงงานและสวัสดิการ (厚生労働省) ได้แบ่งสาเหตุการฆ่าตัวตายของคนญี่ปุ่นไว้ 7 ประเภท ดังนี้

1. ปัญหาครอบครัว เช่น ความขัดแย้งในความสัมพันธ์พ่อแม่ลูก ความขัดแย้งในชีวิตสมรส การลงโทษและการตำหนิต่อว่าจากคนในครอบครัว การถูกทารุณกรรม ความกังวลในการเลี้ยงดูลูก ความเหนื่อยจากการดูแลผู้ป่วย การสูญเสียคนในครอบครัว เป็นต้น
2. ปัญหาสุขภาพ เช่น โรคทางพันธุกรรม โรคหัวใจ โรคมะเร็ง โรคหลอดเลือดในสมอง โรคซึมเศร้า การเสพติด PTSD โรคทางจิตเภทอื่น ๆ เป็นต้น
3. ปัญหาเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ เช่น ล้มละลาย ธุรกิจตกต่ำ ว่างงาน หางานทำไม่ได้ ความเป็นอยู่ลำบาก มีหนี้หลายรายการ ต้องการเงินประกันจากฆ่าตัวตาย เป็นต้น
4. ปัญหาในการทำงาน เช่น ความเครียดจากภาระงานที่มากเกินไป ความผิดหวังจากการทำงาน ล้มเหลว ปัญหาความสัมพันธ์กับบุคคลในที่ทำงาน เป็นต้น

5. ปัญหาชายหญิง เช่น ออกหัก ความกังวลเรื่องการแต่งงาน ความกังวลเรื่องชู้ ความกังวลอื่นๆ เกี่ยวกับการออกเดท
6. ปัญหาในโรงเรียน เช่น ความเครียดจากการสอบเข้า ความกังวลอื่นๆ เกี่ยวกับเส้นทางอาชีพ ผลการเรียนไม่ดี มีปัญหาขัดแย้งกับศิษย์เก่าคนอื่นหรืออาจารย์ โดนกลั่นแกล้ง เป็นต้น
7. อื่น ๆ เช่น ความเหงา ความขัดแย้งกับเพื่อนบ้าน ความเสียหายจากอาชญากรรม การถูกค้นพบทางอาชญากรรม การฆ่าตัวตายเลียนแบบ เป็นต้น

จากสาเหตุการฆ่าตัวตายข้างต้น มีจำนวนการฆ่าตัวตายตามกลุ่มอายุที่แตกต่างกันออกไป ในที่นี้จะขอพิจารณาข้อมูลเฉพาะในกลุ่มอายุที่ต่ำกว่า 19 ปี เนื่องจากการฆ่าตัวตายในกลุ่มอายุที่สอดคล้องกับตัวละครในวรรณกรรมเรื่อง*ไปตายด้วยกันไหม*

ตารางที่ 2 สาเหตุการฆ่าตัวตายในกลุ่มประชากรอายุต่ำกว่า 19 ปีที่สรุปจากข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุข แรงงานและสวัสดิการ (厚生労働省) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2004 – 2016

ปี ค.ศ.	สาเหตุการฆ่าตัวตาย อันดับ 1	สาเหตุการฆ่าตัวตาย อันดับ 2	สาเหตุการฆ่าตัวตาย อันดับ 3	สาเหตุการฆ่าตัวตาย อันดับ 4	สาเหตุการฆ่าตัวตาย อันดับ 5
2004	ปัญหาสุขภาพ	ปัญหาในโรงเรียน	อื่น ๆ	ปัญหาครอบครัว	ปัญหาชายหญิง
2005	ปัญหาสุขภาพ	ปัญหาในโรงเรียน	อื่น ๆ	ปัญหาครอบครัว	ปัญหาชายหญิง
2006	ปัญหาสุขภาพ	ปัญหาในโรงเรียน	อื่น ๆ	ปัญหาครอบครัว	ปัญหาชายหญิง
2007	ปัญหาในโรงเรียน	ปัญหาสุขภาพ	ปัญหาครอบครัว	ปัญหาชายหญิง	อื่น ๆ
2008	ปัญหาสุขภาพ	ปัญหาในโรงเรียน	ปัญหาครอบครัว	ปัญหาชายหญิง	อื่น ๆ
2009	ปัญหาสุขภาพ	ปัญหาในโรงเรียน	ปัญหาครอบครัว	อื่น ๆ	ปัญหาชายหญิง
2010	ปัญหาในโรงเรียน	ปัญหาสุขภาพ	ปัญหาครอบครัว	ปัญหาชายหญิง	อื่น ๆ
2011	ปัญหาในโรงเรียน	ปัญหาสุขภาพ	ปัญหาครอบครัว	ปัญหาชายหญิง	อื่น ๆ
2012	ปัญหาในโรงเรียน	ปัญหาสุขภาพ	ปัญหาครอบครัว	อื่น ๆ	ปัญหาชายหญิง
2013	ปัญหาในโรงเรียน	ปัญหาสุขภาพ	ปัญหาครอบครัว	อื่น ๆ	ปัญหาชายหญิง
2014	ปัญหาในโรงเรียน	ปัญหาสุขภาพ	ปัญหาครอบครัว	อื่น ๆ	ปัญหาชายหญิง
2015	ปัญหาในโรงเรียน	ปัญหาสุขภาพ	ปัญหาครอบครัว	อื่น ๆ	ปัญหาชายหญิง
2016	ปัญหาในโรงเรียน	ปัญหาสุขภาพ	ปัญหาครอบครัว	อื่น ๆ	ปัญหาชายหญิง

จากตารางที่ 2 จะพบว่าในกลุ่มประชากรการอายุต่ำกว่า 19 ปี มีสาเหตุการฆ่าตัวตายจากปัญหาครอบครัว ปัญหาสุขภาพ ปัญหาชายหญิง ปัญหาในโรงเรียนและ อื่น ๆ โดยสาเหตุการฆ่าตัวตายในแต่ละปี

อาจมีการสลับเปลี่ยนลำดับกันบ้าง แต่สาเหตุการฆ่าตัวตายหลักก็ยังคงเป็นปัญหาในโรงเรียนและปัญหาสุขภาพที่มีตัวเลขการฆ่าตัวตายที่ใกล้เคียงกันมาก โดยในช่วงปี ค.ศ. 2004 – 2009 ปัญหาสุขภาพเป็นสาเหตุการฆ่าตัวตายอันดับ 1 ปัญหาในโรงเรียนเป็นสาเหตุการฆ่าตัวตายอันดับ 2 และตั้งแต่ปี ค.ศ. 2010 เป็นต้นมา ปัญหาในโรงเรียนเป็นสาเหตุการฆ่าตัวตายอันดับ 1 ปัญหาสุขภาพเป็นสาเหตุการฆ่าตัวตายอันดับ 2 ส่วนอันดับที่เหลือมีปัญหาครอบครัวเป็นสาเหตุการฆ่าตัวตายอันดับ 3 ปัญหาอื่นเป็นสาเหตุการฆ่าตัวตายอันดับ 4 และปัญหาชายหญิงเป็นสาเหตุการฆ่าตัวตายอันดับที่ 5

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าสังคมญี่ปุ่นมีอัตราการฆ่าตัวตายที่สูงมาก ซึ่งน่าจะเป็นผลจากรากเหง้าวัฒนธรรมประเพณีของญี่ปุ่นที่สืบทอดกันมา ญี่ปุ่นมีแนวคิดสำคัญที่สอดคล้องกับการฆ่าตัวตายอยู่ คือ แนวคิดเรื่องการฆ่าตัวตายตามลัทธิบูชิโดและแนวคิดเรื่องโลกหลังความตายในศาสนาชินโต

ในสังคมยุคศักดินา ชนชั้นสูง ชุมนาง หรือเหล่าซามูไรมีวัฒนธรรมเกี่ยวกับชีวิตและความตายที่ทรงเกียรติ เรียกว่า เซ็ปปูกุหรือฮาราคิรี ซึ่งเป็นการฆ่าตัวตายโดยการคว้านท้อง โดยใช้มีดสั้นแทงที่หน้าท้องใต้เอวขวา กรีดมาทางซ้าย แล้วดึงมีดขึ้นข้างบน ซึ่งเป็นการเปิดเยื่อช่องท้องแล้วตัดลำไส้ให้ขาด การทำเซ็ปปูกุนี้เป็นการฆ่าตัวตายโดยสมัครใจของซามูไรที่ไม่ต้องการที่จะตกไปอยู่ในมือของศัตรู แต่ในอีกด้านหนึ่งก็เป็นโทษประหารชีวิตสำหรับซามูไรที่กระทำความผิดร้ายแรง การสำเร็จโทษด้วยตัวเองเป็นการชดใช้ความผิดที่กระทำไปอย่างกล้าหาญและเป็นโอกาสที่จะได้ตายอย่างสมเกียรติ การฆ่าตัวตายมีให้เห็นในประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นอยู่เสมอและได้กลายเป็นพิธีกรรมที่ถูกผลิตซ้ำผ่านโลกรรณกรรมและภาพยนตร์ญี่ปุ่นร่วมสมัย ทั้งการทำเซ็ปปูกุ การโจมตีแบบพลีชีพ “คามิกาเซ” กลุ่มคนที่เดินหายลับเข้าป่าอะโอะกิงะฮะระเพื่อดับชีพตนเอง การฆ่าตัวตายหมู่ของสมาชิกลัทธิโอมชินริเกียวอันโด่งดังเมื่อสามสิบปีก่อน รวมไปถึงกิจกรรมยอดฮิตในป่าคอนกรีตอย่างกระโดดตัดหน้ารถไฟ (อรรถ บุนนาค, 2559) โดยแนวคิดการฆ่าตัวตายในญี่ปุ่นดังกล่าวได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดของลัทธิบูชิโด

ลัทธิบูชิโด หรือ วิถีแห่งนักรบ เป็นหลักปฏิบัติดั้งเดิมที่นักรบหรือซามูไรญี่ปุ่นยึดถือ พัฒนาขึ้นในญี่ปุ่นช่วงศตวรรษที่ 9 – 12 (สมัยเฮอัน – โทกุงะวะ) โดยมีจุดกำเนิดจากการผสมผสานระหว่างศาสนาพุทธ นิกายเซน ศาสนาชินโต และลัทธิขงจื้อเข้ามาด้วยกัน โดยนำความเชื่อเรื่องการตายแล้วเกิดใหม่มาจากศาสนาพุทธ ทำให้พวกเขามูไรไม่กลัวที่จะตาย ใช้แนวคิดของนิกายเซนในการฝึกจิตใจให้มีจิตใจแน่วแน่มีสมาธิในการใช้ดาบสามารถขบไล่ความกลัว เกิดความความเด็ดเดี่ยวเด็ดขาดในการตัดสินใจ ใช้แนวคิดเรื่องความจงรักภักดีและความรักชาติจากศาสนาชินโต ทำให้ซามูไรจึงจงรักภักดีต่อองค์จักรพรรดิและเจ้านาย และใช้แนวคิดเรื่องมนุษยธรรมหรือคุณธรรมที่มนุษย์ควรปฏิบัติต่อกันภายใต้จารีตอันดีงาม ผ่านความสัมพันธ์ทั้ง 5 ได้แก่ เจ้านายกับลูกน้อง พ่อกับลูก สามีกับภรรยา พี่กับน้อง และเพื่อนกับเพื่อนมาจากลัทธิขงจื้อ อีกทั้งยังมีคุณธรรมต่างๆ

ที่ซามูไรยึดถือ คือ ความกล้าหาญ ความอ่อนน้อม ความเมตตา ความยุติธรรม ความจงรักภักดี ความซื่อสัตย์ และเกียรติยศ (จักรพันธ์ แสงทอง, 2561: 54-56)

จากหลักการดังกล่าว ทำให้ซามูไรเลือกที่จะทำเซ็ปปูกุหรือฆ่าตัวตายเมื่อทำผิดกฎวิธีแห่งบูชิโด เช่น เมื่อเจ้านายของตนเสียชีวิต ซามูไรที่นับถือเจ้านายเพียงคนเดียวก็จะฆ่าตัวตายตาม เมื่อกระทำความผิดก็จะฆ่าตัวตายเพื่อรับผิดชอบ เมื่อถูกจับเป็นเชลยหรือตกอยู่ในมือของศัตรูก็จะฆ่าตัวตายเพื่อรักษาเกียรติของตนเอง เมื่อเจ้านายกระทำความผิด ซามูไรก็จะฆ่าตัวตายเป็นการประท้วง การฆ่าตัวตายดังกล่าวทำให้คนญี่ปุ่นมอง การฆ่าตัวตายเป็นเรื่องปกติ

นอกจากแนวคิดของบูชิโดแล้ว ญี่ปุ่นยังได้รับแนวคิดเรื่องโลกหลังความตายมาจากศาสนาชินโตด้วย ชินโตเป็นศาสนาที่มีที่มาจากวัฒนธรรมท้องถิ่นและธรรมเนียมปฏิบัติตั้งแต่ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ เป็นลัทธิวิญญาณนิยมที่เชื่อว่ามี คามิ หรือวิญญาณศักดิ์สิทธิ์หลายพันตนอาศัยอยู่ในธรรมชาติ เช่น ป่า แม่น้ำ และภูเขา และเชื่อว่าวิญญาณเป็นอมตะ คนตายเท่ากับการเปลี่ยนเครื่องแต่งตัวใหม่ ชินโตจึงส่งเสริมให้ผู้คนอยู่ร่วมกับ วิญญาณศักดิ์สิทธิ์อย่างกลมกลืนและสามารถขอความช่วยเหลือจากวิญญาณเหล่านี้ได้ ด้วยเหตุนี้จึงมีการบูชา วิญญาณบรรพบุรุษ เพราะเชื่อว่าวิญญาณบรรพบุรุษจะช่วยปกป้องคุ้มครองตระกูลและช่วยเหลือลูกหลานที่ยัง มีชีวิตอยู่ (ยูพา คลังสุวรรณ, 2542: 56)

ชินโตเป็นศาสนาที่เน้นการทำพิธีกรรม แก่นของชินโตอยู่ที่ความบริสุทธิ์และการชำระล้าง ดังนั้น จุดประสงค์ของพิธีกรรมทางศาสนาชินโตส่วนใหญ่คือเพื่อกำจัดวิญญาณชั่วร้ายด้วยการชำระล้างให้บริสุทธิ์ แม้ ชินโตจะไม่มีคำสอนให้คนทำความดีเพื่อไปสวรรค์ หรือคนทำชั่วต้องไปนรก ไม่เชื่อเรื่องชีวิตในโลกหน้า แต่ ชินโตมีความเชื่อเรื่องโลกหลังความตาย โลกหลังความตายตามศาสนาชินโตไม่ได้มีภาพลักษณ์ที่น่ากลัว เหมือนกับนรก หรือสวายนามเหมือนสวรรค์ตามความเชื่อของศาสนาอื่น เป็นเพียงสถานที่ที่เป็นที่อยู่ของ วิญญาณเท่านั้น (ยูพา คลังสุวรรณ, 2542: 57) ด้วยเหตุนี้คนญี่ปุ่นจึงไม่กลัวว่า เมื่อตายแล้วจะสุขสบายหรือ ทุกข์ทรมานเหมือนเช่นที่ปรากฏตามความเชื่อของศาสนาอื่น

วัฒนธรรม แนวคิด และความเชื่อเกี่ยวกับความตายที่ปรากฏในศาสนาชินโตและประเพณีการฆ่าตัว ตายตามลัทธิบูชิโดจึงอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้คนญี่ปุ่นมีทัศนคติต่อความตายในด้านที่ดี มองว่าความตายเป็นเรื่องปกติ มองชีวิตหลังความตายเป็นสิ่งที่ไม่น่ากลัว การฆ่าตัวตายไม่ใช่เรื่องผิดบาป และไม่มี ความเชื่อเรื่อง ที่ว่าไม่ควรฆ่าตัวตาย ซึ่งอิทธิพลนี้ส่งผลให้คนญี่ปุ่นตัดสินใจฆ่าตัวตายหรือเลือกทางออกของการแก้ปัญหาด้วยการฆ่าตัวตาย

ไปตายด้วยกันไหม : ไม่ได้ชวนไปตายแต่ชวนมากปัญหาการฆ่าตัวตาย

วรรณกรรมเรื่อง*ไปตายด้วยกันไหม*ซึ่งในชื่อภาษาญี่ปุ่นว่า 十二人の死にたい子どもたち แปลได้ว่า เด็กที่อยากตายทั้ง 12 คน แม้ชื่อจะสื่อถึงการชักชวนให้คนฆ่าตัวตาย แต่ที่จริงแล้วเหตุการณ์ทั้งหมดในเรื่อง และจุดมุ่งหมายของการแต่งไม่ได้นำไปสู่การเล่าถึงเหตุการณ์การฆ่าตัวตายหมู่ แต่กลับเป็นการใช้องค์ประกอบวรรณกรรมสร้างเรื่องเล่าที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการฆ่าตัวตายของกลุ่มเยาวชนในสังคมญี่ปุ่น

ปมปัญหาของตัวละครกับการสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กในสังคมญี่ปุ่น

ปมปัญหาคือส่วนสำคัญในโครงเรื่องของนวนิยาย กล่าวคือ โครงเรื่องเป็นลำดับเหตุการณ์สำคัญในนวนิยายที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลาและเป็นเหตุเป็นผลกัน โครงเรื่องที่ดีจะต้องมีปัญหาหรือข้อขัดแย้งสำคัญเกิดขึ้นกับตัวละครสำคัญของเรื่อง เป็นปัญหาที่มีความเข้มข้นรุนแรง มีอิทธิพลที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงหรือมีผลกระทบอย่างมากต่อวิถีชีวิตของตัวละครสำคัญ (สมเกียรติ รัชฌณี, 2558: 154)

ปมปัญหาในเรื่องนี้ผู้อยู่กับเหตุผลของการเดินทางมาฆ่าตัวตายของตัวละครเด็กทั้ง 12 ตัว ซึ่งปมปัญหาในเรื่องนี้มีความสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสภาพสังคมญี่ปุ่น ดังนั้นการที่เด็กทั้ง 12 คนมานั่งถกปัญหากันก่อนที่จะฆ่าตัวตายจึงเป็นการนำภาพปัญหาสังคมญี่ปุ่นขึ้นมาเสนอ ปมปัญหาที่ปรากฏในเรื่องนี้สามารถแบ่งได้เป็น 4 ด้าน คือ ปมปัญหาในครอบครัว ปมปัญหาในโรงเรียน ปมปัญหาที่เกิดจากปัญหาสุขภาพและความพิการ และปมปัญหาจากการเป็นสังคมที่เจริญด้านวัตถุแต่ผู้คนขาดสิ่งยึดเหนี่ยวด้านจิตใจ ดังนี้

1. ปมปัญหาในครอบครัว

ปมปัญหาในครอบครัวเป็นปมปัญหาที่สำคัญและพบมากที่สุดในตัวละครเด็กในเรื่องนี้ โดยวรรณกรรมเรื่องนี้ได้สะท้อนปมปัญหาในครอบครัวที่เกิดขึ้นไว้ในตัวละครซาโตชิ เรียวโกะ ทาคาฮิระ เมย์โกะ เซย์โงะ และอันริ ดังนี้

ซาโตชิ : ปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวและผลกระทบจากการสูญเสียคนในครอบครัว

ซาโตชิเป็นเด็กหนุ่มอายุ 14 ปี เขาเป็นผู้เป็นริเริ่มจัดการชุมนุมนี้ขึ้นมา แม้จะเป็นคนที่อายุน้อยที่สุดในเด็กทั้ง 12 คน แต่ก็ก็เป็นคนที่สุขุมและดูเป็นผู้ใหญ่มาก ปมปัญหาของซาโตชิเริ่มต้นตั้งแต่วัยแม่ของเขาใช้ความรุนแรงในครอบครัว เธอใช้มีดแทงพี่ชายของซาโตชิเพราะพี่ชายสอบไม่ติดแพทย์เป็นครั้งที่ 3 ถึงสุดท้ายจะไม่มีใครเป็นอะไร แต่นั่นก็ทำให้ครอบครัวต้องแยกตัวกันไป แม่และพี่ชายแยกไปอยู่กับญาติคนละฝั่ง ส่วนซาโตชิอาศัยอยู่กับพ่อที่บ้านเดิม แต่หลังจากนั้นไม่นานพ่อของซาโตชิก็ฆ่าตัวตายที่โรงพยาบาลที่พวกเขานัดมารวมตัวกัน

“พ่อของผมฆ่าตัวตายที่โรงพยาบาลแห่งนี้ที่ห้องผู้อำนวยการชั้นหนึ่ง พ่อเคยเป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลนี้ครับ ได้ยินว่าช่วงสุดท้ายของชีวิต พ่อมีอาการซึมเศร้า ไม่มีใครทราบว่าเกิดจากผลประกอบการที่ย่ำแย่ หรือผลประกอบการที่ย่ำแย่เกิดขึ้นเพราะอาการนั้น สถานการณ์ในครอบครัวเองก็ไม่ได้ดีนักนะครับ พี่ชายของผมที่อายุห่างกันพอสมควรสอบเข้ามหาวิทยาลัยแพทย์ไม่ผ่านเป็นครั้งที่สาม หลังจากนั้นไม่นานแม่ก็ใช้มีดแทงพี่ แม่บอกว่าถ้าไม่พาพี่ไปด้วยก็คงน่าจะสงสารแย่นะครับ ตอนพี่ขายนอนหลับอยู่ก็เลยใช้มีดทำครัวแทงเข้าที่ท้อง วุ่นวายอยู่เหมือนกันครับ อย่างไรก็ตามพี่ชายก็รอดมาได้ เขาย้ายไปอยู่บ้านญาติ ส่วนแม่ก็ย้ายไปบ้านญาติอีกครอบครัวหนึ่งครับ ที่บ้านจึงเหลือแค่ผมกับพ่อ เช่นวันหนึ่งผมเห็นว่าพ่อยังไม่กลับบ้านจึงติดต่อไปที่โรงพยาบาล ทางนั้นแจ้งว่าพบพ่อเสียชีวิตอยู่ในห้องผู้อำนวยการครับ รองผู้อำนวยการเป็นญาติของผม เขามาที่บ้านในคืนนั้นแล้วอธิบายให้ผมฟังประมาณว่า พ่อเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ ทว่าภายหลังเมื่อตำรวจมาสอบสวนคดีผมจึงทราบว่าพ่อฆ่าตัวตาย”

“เอาเป็นว่าคงเป็นเพราะเหตุนี้จึงทำให้ผมถูกความตายดึงดูดกระมังครับ ผมอยากรู้ว่าคุณรู้สึกอยากตายเป็นอย่างไร ระหว่างที่พยายามหาข้อมูลต่าง ๆ ก็รู้สึกเหมือนจิตใจถูกชักจูงไปสู่การลงมือจริงครับ”

(โท อุบุคาตะ, หน้า 245-246)

จากคำพูดของซาโตชิในข้างต้นจะเห็นได้ว่าการใช้ความรุนแรงในครอบครัว โดยความรุนแรงที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือแม่ใช้มีดแทงพี่ชายของซาโตชิหรือลูกชายของตนเอง มูลเหตุของการใช้ความรุนแรงสามารถอนุมานได้ว่า แม่ไม่สามารถทนอยู่กับพ่อที่เป็นโรคซึมเศร้าได้ นอกจากนี้พี่ชายของซาโตชิคือคนที่ต้องรับภาระโรงพยาบาลต่อจากพ่อ แม่จึงตัดสินใจใช้ความรุนแรงโดยการฆ่าพี่เพื่อพาพี่ไปด้วย ซึ่งซาโตชิอาจไม่ใช่คนที่ไม่ได้ถูกเลือก ไม่ได้ถูกระงับ แต่สิ่งที่เขาพบเจอก็เป็นสิ่งที่กระทบกระเทือนจิตใจของเขาเช่นกัน อีกทั้งหลังจากเหตุการณ์ใช้ความรุนแรงในครอบครัวแล้ว ซาโตชิยังต้องเผชิญกับเหตุการณ์การฆ่าตัวตายของพ่ออีก ทำให้ซาโตชิเกิดรู้สึกอยากตายขึ้นมา

ปมปัญหาที่เกิดขึ้นกับซาโตชินอกจากจะสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวเพียงเท่านั้น แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการสูญเสียคนในครอบครัวอีกด้วย กระทรวงสาธารณสุข แรงงานและสวัสดิการของญี่ปุ่น (厚生労働省, 2009) ได้กล่าวไว้ว่า การฆ่าตัวตายของคนคนหนึ่งมีผลกระทบร้ายแรงต่อผู้ครอบครัวอย่างน้อย 5 ถึง 10 คน ซึ่งเป็นผลกระทบทางจิตวิทยา สังคม และเศรษฐกิจต่อครอบครัวและชุมชนนั้นนับไม่ถ้วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวของผู้สูญเสีย ปฏิกริยาความเศร้าโศกของผู้สูญเสียครอบครัวจากการฆ่าตัวตายนับพิเศษมาก เพราะการฆ่าตัวตายเป็นการจากไปอย่างกะทันหัน ทำให้ครอบครัวผู้สูญเสียมีอาการมึนงงและความคิดที่หลากหลาย ตั้งแต่

ความโกรธไปจนถึงความรู้สึกผิด ความสับสน การปฏิเสธความจริง ส่งผลให้เกิดปฏิกิริยาทางกายและใจ เช่น ความอยากอาหารเปลี่ยนไป พฤติกรรมการนอนเปลี่ยนไป เกิดความวิตกกังวล มีอาการซึมเศร้า สูญเสียความสุข เป็นต้น

ความเจ็บปวดที่ทำร้ายจิตใจจนบอบช้ำจากการสูญเสียคนที่รักจากการฆ่าตัวตาย ส่งผลให้ครอบครัวผู้สูญเสียมีแนวโน้มที่จะเกิดความผิดปกติทางจิตเวชขึ้นได้ เช่น ภาวะซึมเศร้า โรควิตกกังวล PTSD และโรคพิษสุราเรื้อรัง เป็นต้น และต้องได้รับการดูแลสุขภาพจิตของพวกเขาอย่างใกล้ชิดเนื่องจากพวกเขาเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงต่อการฆ่าตัวตาย

เรียวโกะ : ปัญหาการทารุณกรรมเด็กด้วยการทำร้ายจิตใจ

เรียวโกะซึ่งมีชื่อในวงการว่าริโกะเป็นไอดอลที่มีชื่อเสียงโด่งดัง มีแฟนคลับมากมาย แต่นั่นก็เป็นแค่ตัวตนอีกคนหนึ่งแม่ของเรียวโกะสร้างขึ้นมา แม่ของเรียวโกะเชื่อว่าโลกของริโกะเป็นโลกที่มีเกียรติ น่าภาคภูมิใจ และเป็นที่ยืนยันสถานภาพอันสูงส่งของเธอ การที่ลูกสาวได้เป็นจุดสนใจของสังคมถือเป็นความสำเร็จครั้งยิ่งใหญ่ในชีวิตและรากฐานของความสุข แต่เรียวโกะกลับไม่ได้คิดอย่างนั้น เธอไม่ได้มีความสุขกับการเป็นริโกะเลย เธอต้องคอยหลบซ่อนจากสายตาผู้คนเวลาออกไปข้างนอก ใช้ชีวิตอย่างระแວดระวัง ไม่เปิดเผยให้สื่อมวลชนรู้ว่าเธอไปไหน เธอถูกแม่ของเธอละเมิดสิทธิการใช้ชีวิตของเธอเอง แม่ของเธอควบคุมเธอมากเกินไป เธอต้องทำงานอย่างหนักตามทางที่แม่วางไว้ให้จนไม่มีชีวิตเป็นของตัวเอง เรียวโกะจึงตัดสินใจฆ่าตัวตายเพราะต้องการละทิ้งตัวตนของริโกะและกลับไปเป็นตัวของตัวเอง

...คนคนนั้นมีชื่อเรียกต่างจากชื่อจริงของเธอ คอยสร้างผลงานทั้งในภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ และวิทยุ เป็นเครื่องจักรชิ้นหนึ่งที่ขับเคลื่อนเพื่อสร้างกระแสสังคมเพียงอย่างเดียว อีกตัวตนนั้นไม่ใช่สิ่งใดมากไปกว่าการใส่หน้ากาก ในที่สุดมันก็เติบโตไปไกลกว่าที่แม่และตัวของเธอคาดไว้ แล้ววันหนึ่งตัวตนของมันก็ยิ่งใหญ่กว่าเธอ

ส่วนตัวตนที่แท้จริงของเรียวโกะกลับถูกคุกคามจิตใจด้วยหน้าที่การงานอันไร้ขอบเขตซึ่งถ้าโถมเข้าใส่ไม่จบสิ้น เป็นเพียงทาสผู้นำเวทนาที่ต้องทนทุกข์ระทมเดินขึ้นบันไดที่แม่เตรียมไว้ให้ ขณะเดียวกันก็หลงลืมไปว่าความฝันเดิมของตัวเองคืออะไร

(โท อุบุคาตะ, หน้า 157)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นความคิดของเรียวโกะที่แยกตัวตนของตัวเองออกจากริโกะที่เป็นไอดอลที่มีชื่อเสียง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเรียวโกะไม่ได้อยากเป็นริโกะ และไม่ได้เห็นด้วยกับการเป็นริโกะ

แต่รีโกะคือสิ่งที่แม่ของเธอกดดันให้เธอเป็น การควบคุมของแม่ทำให้รีโกะต้องเผชิญกับการทำงานที่หนักหน่วง ถูกคุกคามทางจิตใจจนลึ้มไปแล้วว่าสิ่งที่รีโกะชอบและต้องการจริง ๆ คืออะไร

ปมปัญหาที่เกิดขึ้นกับรีโกะสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการละเมิดสิทธิของเด็ก ซึ่งตัวรีโกะถูกแม่ของเธอแทรกแซงชีวิตของเธอมากเกินไป การแทรกแซงหรือการรบกวนชีวิตของเด็กมากเกินไปคือการที่ผู้ปกครองพยายามควบคุมลูกให้เป็นไปตามความประสงค์ของตัวเองทั้งในด้านคุณค่า ทัศนคติ โดยปฏิเสธเจตจำนงและความคิดของลูก ซึ่งนั่นถือเป็นการล่วงละเมิดทางจิตใจอย่างหนึ่ง (ららか相談室スタッフ, 2020)

การถูกแทรกแซงชีวิตมากเกินไปทำให้เด็กขาดความมั่นใจ ทำอะไรเองไม่เป็น ไม่สามารถจัดการอะไรในชีวิตตัวเองได้ รู้สึกผิดที่จะมีความสุขจากความต้องการทั่วไปอย่างการหาเพื่อน คนรัก งานอดิเรก หมดความสนใจในเรื่องต่าง ๆ ไม่สามารถวางแผนชีวิตของตัวเองได้ รวมไปถึงความต้องการที่จะจบชีวิตของตัวเอง

ทาคาฮิโระ : ปัญหาการทารุณกรรมเด็กด้วยการทำร้ายร่างกาย

ทาคาฮิโระเป็นเด็กหนุ่มที่พูดติดอ่าง มีปัญหาการควบคุมอารมณ์ และต้องกินยาอยู่ตลอดเวลา ทำให้ร่างกายผอมซูบอิดโรย ฤทธิ์ยาทำให้สมองของเขาเลือนรางและอาการนอนไม่หลับ ซึ่งทาคาฮิโระทรมานกับอาการนั้นมากจึงตัดสินใจที่จะฆ่าตัวตาย

“ฉะ...ฉั้น...ยังงี้ดีล่ะ แค่อยากนอนหลับนะ ทะ...ที่ผ่านมา ฉั้นตื่นทั้ง ๆ ที่หลับตลอดเวลา ใช้ชีวิตแบบที่ นะ...ในหัวมีมึงมั่วซั่วเสมอ”

“นะ...เหนื่อยมากเลยล่ะ ถึงจะตื่นอยู่แต่ก็ทำอะไรไม่ได้ เอาแต่เหม่อลอย พะ...พอเป็นแบบนี้ ก็นอนไม่หลับอีก จำไม่ได้ว่าเคยนอนหลับสนิทเมื่อกี่ปีมาแล้ว สะ...สมองก็เหมือนเพี้ยนไปเรื่อย ๆ วันหนึ่ง ฉั้นคิดว่าตัวเองคงต้องตายไปใน สะ...สภาพนี้แน่ ๆ ฉะ...ถ้าจั้น อย่างน้อย ขอตายแบบหลับสนิทดีกว่า ทะ...แต่ก็ล้มเหลวหลายครั้ง เพราะจั้น แม่ก็เลยให้กินยาแรงกว่าเดิม พอกินเข้าไป รู้สึกเหมือนสมอง ละลายเหลวละเทะไปหมด ฉั้นก็เลย คิดว่าต้องทำอะไรสักอย่าง ไม่งั้นจะแย่กว่านี้”

“แม่บอกว่าฉั้นต้องกินยาเพราะป่วย คือว่า พวกเจ้าอารมณ์นะ เคยได้ยินไซไซไหม ะ...เวลาที่เด็กเอาแต่ใจ มะ...เหมือนว่าฉั้นจะชอบลงไปดึ้นกับพื้น โวยวายอะไรสักอย่างนะ ลัก...สามขวบ สี่ขวบได้ อายุประมาณนั้น

“...เจ้าอารมณ์ ชอบหงุดหงิด ดื้อกับพ่อแม่ ะ...โรคนั้นแหละ”

“ยะ...ยกตัวอย่างนะ ตอนเด็ก ๆ ฉันร้องไห้โวยวายเสียงดังเพราะปวดฉี่ ตอนไปสวนสนุกที่ไหนสักแห่ง แล้วกำลังยืนต่อคิวขึ้นเครื่องเล่น แม่บอกว่าให้อดทน ตะ...แต่เหมือนว่าฉันจะไม่ฟัง โวยวายอาละวาดสุดแรงเกิด สุดท้ายเลยต้องพาไปห้องน้ำจนได้ ก็เลย คิดว่าเป็นโรคหรือเปล่านะ”

(โท อุบุคาตะ, หน้า 232-233)

จากคำพูดข้างต้นของทาคาฮิโระแสดงให้เห็นว่าทาคาฮิโระต้องทุกข์ทรมานจากการต้องกินยา มาตั้งแต่เด็กเพราะแม่บอกว่าเขาเป็นโรคเจ้าอารมณ์ แต่แท้จริงแล้วทาคาฮิโระอาจไม่ได้ป่วย การที่เขาเอาแต่ใจ ร้องไห้แง หรือลงไปดินโวยวายกับพื้น ล้วนแต่เป็นนิสัยทั่วไปของเด็กทั้งนั้น โดยเฉพาะเมื่อเด็กต้องการที่จะไปห้องน้ำ การกระทำของแม่ของทาคาฮิโระถือเป็นการทารุณกรรมเด็กโดยการทำร้ายร่างกาย แม่ของทาคาฮิโระทำร้ายร่างกายทาคาฮิโระโดยการให้กินยาเกินขนาดติดต่อกันเป็นเวลานานทั้งที่ไม่ได้ป่วยเป็นอะไรจนทำให้สภาพร่างกายของทาคาฮิโระผิดปกติ การกระทำดังกล่าวของแม่ทาคาฮิโระอาจอนุมานได้ว่ามีสาเหตุมาจากอาการป่วยทางจิต กล่าวคือแม่ของทาคาฮิโระอาจป่วยเป็นโรค Munchausen Syndrome หรือ อาการทางจิตที่ทำให้ผู้ป่วยก่อปัญหาทางสุขภาพแก่ผู้ที่อยู่ภายใต้การดูแลเพื่อเรียกร้องความสนใจ ซึ่งบางครั้งก็เลยเถิดไปถึงการหลอกลวงด้วยเหตุผลทางการเงิน

อาการ Munchausen Syndrome เป็นที่รู้จักไปทั่วญี่ปุ่นในปี ค.ศ. 2010 เมื่อมีแม่คนหนึ่งถูกจับกุมในข้อหาทำร้ายลูกสามคนที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่งในเมืองเกียวโต หลังจากตรวจสุขภาพจิต เธอได้รับการวินิจฉัยว่ามีอาการ Munchausen Syndrome และในตอนพิจารณาคดีเองเธอก็สารภาพว่าเธอมีความสุขที่ลูกเธอและเธอได้รับความสนใจจากแพทย์ผู้ดูแล นอกจากคดีดังกล่าวแล้วยังมีเด็กอีกหลายคนที่ถูกผู้ปกครองที่มีอาการดังกล่าวทารุณกรรม ซึ่งการทารุณกรรมทางร่างกายเป็นประเภทที่พบบ่อยที่สุด มีบางกรณีที่เด็กขาหักหรือมีเลือดออกในสมองหลังจากที่มารโรงพยาบาลแล้ว (産経新聞, 2020)

ดร. มิโซกุจิ (Misoguji, 2020) ผู้เชี่ยวชาญสุขภาพเด็กได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า Munchausen Syndrome เป็นอาการป่วยทางจิตของพ่อแม่ แต่โดยพื้นฐานแล้วก็เป็นการล่วงละเมิดเด็กประเภทหนึ่งอยู่ดี ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีมาตรการป้องกันพิเศษ การล่วงละเมิดนี้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับเด็กสังเกตเห็นเท่านั้น และถ้าหากเจ้าหน้าที่ไม่เข้าไปแทรกแซง มีอัตราที่จะเกิดซ้ำเกือบ 100% และมีอัตราที่เด็กจะเสียชีวิตถึง 30% (産経新聞, 2020)

เมย์โกะ : ผลกระทบของการหย่าร้าง ปัญหาการทารุณกรรมเด็กด้วยการละเลยเด็ก และ ช่องโหว่ของกฎหมายประกันภัย

เมย์โกะเป็นเด็กที่พ่อแม่แยกทางกันตั้งแต่เธอยังเด็ก การแยกทางของพ่อกับแม่ส่งผลกระทบกับตัวเธอโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อแม่ของเธอถูกพ่อไล่ออกจากบ้าน หลังจากแม่ของเมย์โกะถูกไล่ออกจากบ้าน พ่อของเธอก็ละเลยการดูแลเธอ อีกทั้งยังพาผู้หญิงคนใหม่เข้ามาในบ้าน ทำให้เมย์โกะหวาดกลัวอยู่ตลอดเวลาว่าเธอจะถูกไล่ออกเป็นคนต่อไป เมย์โกะจึงคิดจะเอาความตายของเธามาควบคุมพ่อของเธอ เธอตัดสินใจจะฆ่าตัวตายเพื่อให้พ่อเธอได้เงินประกันไปค้าจุนบริษัทที่กำลังจะล้มละลาย ความตายของเธอจะทำให้พ่อของเธอไล่ออกไปจากชีวิตไม่ได้

“ฉันมีชื่อในประกันชีวิตค่ะ อ้อ ฉันเป็นคนทำเองนะคะ กรณีของฉันคือ ผ่านระยะเวลา นับจากทำสัญญา มากกว่าหนึ่งปีแล้ว แม่ฉันจะฆ่าตัวตายก็ยังสามารถรับเงินประกันค่ะ ฉันตรวจสอบรายละเอียดสัญญาหลายครั้งแล้ว เพราะฉะนั้นไม่ผิดพลาดแน่นอน ในจดหมายลาฉันเขียนอ้างเหตุผลการฆ่าตัวตายไว้กว้าง ๆ แต่นี่คือเจตนาที่แท้จริงของฉันค่ะ”

“แม้ว่าผู้ยังไม่บรรลุนิติภาวะจำเป็นต้องได้รับความเห็นพ้องจากผู้ปกครอง แต่เรื่องนั้นแค่ให้บริษัทประกันโทร.ไปที่บริษัทของพ่อแล้วเตรียมเอกสารให้นิดหน่อยก็เรียบร้อยแล้วค่ะ อ้อ ฉันจ่ายเบี้ยประกันเองนะคะ ไม่ได้ใช้ค่าขนมที่พ่อให้ แต่จ่ายด้วยค่าแรงจากงานพิเศษ เพราะแค่ค่าขนมคงไม่พอจ่ายหรอก”

“ฉันได้ยื่นว่ายอดขายของบริษัทพ่อกำลังตกต่ำ พุดให้ชัดคืออีกนิดก็จะล้มละลายแล้วค่ะ ดังนั้นฉันคิดว่าพ่อต้องยอมรับเงินแน่นอน”

“ฉันต่างหากที่ควบคุมพ่ออยู่ ถึงไล่ฉันไปได้ แต่ก็ไล่เงินออกไปไม่ได้หรอกค่ะ เพราะมันสำคัญใจละ คนที่พามาใหม่อาจจะพอมีฐานะอยู่บ้าง ถึงกระนั้นเงินก้อนนี้ก็สำคัญจนไม่อาจมองข้ามได้ค่ะ แต่ไม่ว่าอย่างไรมันก็เป็นเงินประกันชีวิตที่ผูกติดกับลูกสาวอย่างฉัน จริงไหมคะ เข้าใจใช่ไหมคะ การชุมนุมนี้ต้องกลายเป็นข่าวใหญ่แน่นอน จดหมายลาของฉันก็มีอยู่ คนที่บริษัทเองจะต้องรับเงินเดือนไปโดยรู้ทั้งรู้ว่าเงินที่มาจากความตายของฉัน เวลาพบลูกค้าหรือคนในบริษัท พ่อจะทำหน้ายังไงก็ไม่รู้แหละ คนที่พามาใหม่ก็จะไปด้วยกันไม่ได้เท่าไรหรอกค่ะ เพราะข้างบ้านก็คงลือกันไปว่า พวกเขาใช้เงินจากความตายของลูกสาวในการดำรงชีวิต”

(โท อุบุคาตะ, หน้า 238-241)

...การไล่คนอื่นออกไปจำเป็นต้องชักนำจิตใจของอีกฝ่ายตามแผนพ่อของเมย์โกะก็ใช้วิธีนี้ประจำ เป็นการกดดันซึ่งได้ผลที่สุดในการทำให้บรรดาคุณแม่ออกจากบ้านไป กล่าวให้ชัดคือเป็นการกลั่นแกล้งอย่างไรที่สิ้นสุดจนกว่าอีกฝ่ายจะหนีไปเอง เริ่มจากเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ไล่ความเคลือบแคลงลงไป ตำหนิเพ่งเล็ง ชักใช้ไต๋สวน ป้ายความรู้สึกผิดบาป บีบให้ต้องคอยชี้แจง พร่ำพูดแก้ตัวจนสมเพศตัวเองไปเรื่อย ๆ จากนั้นเจ้าตัวจะอับอายจนทนอยู่ไม่ได้ ต้องหนีหายไปโดยไม่มีทางเลือก

(โท อุบุคาตะ, หน้า 257)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าพ่อของเมย์โกะละเลยการดูแลเธอ พ่อของเธอใช้เงินในการเลี้ยงดูเธอ ไม่สนใจเรื่องที่จะทำอะไรแม้แต่การทำประกันชีวิต เธอจึงคิดจะใช้เงินเพื่อควบคุมพ่อของเธอ การตายของเมย์โกะจะทำให้พ่อได้รับเงินประกันชีวิตมาค้าจุนกิจการและจะทำให้พ่อไม่สามารถลืมเธอ ทอดทิ้งเธอเหมือนที่เคยทอดทิ้งแม่หรือผู้หญิงคนก่อน ๆ ได้ เพราะทุกครั้งที่ใช้เงินก็ต้องสำนึกว่าเป็นเงินที่ได้มาจากความตายของเธอ นอกจากนี้ชี้ให้เห็นถึงการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่ดีจากพ่อของเธอด้วย พ่อไล่แม่ออกจากบ้านโดยกดดันกลั่นแกล้ง ทำให้แม่อายจนอยู่ไม่ได้ ต้องหนีไปอย่างไม่มีทางเลือก เมย์โกะก็นำวิธีเหล่านี้มาใช้ไล่บรรดาผู้หญิงคนใหม่ที่พ่อของเธอพาเข้ามา

ปมปัญหาของเมย์โกะสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบของการหย่าร้างต่อเด็ก และปัญหาการทารุณกรรมเด็กจากการละเลยเด็ก โคจิ อุเมะซาวะ (梅澤 康二, 2016) ได้อธิบายไว้ว่า ไม่มีเด็กคนไหนที่ไม่ได้รับผลกระทบจากการหย่าร้าง ถึงแม้จะไม่มีผลในทันที แต่ก็ส่งผลกระทบต่อชีวิตของลูกเมื่อเขาโตขึ้น การหย่าร้างส่งผลกระทบต่อเด็กในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านพัฒนาการของเด็ก ผลการเรียนและสถานะทางสังคมเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ นอกจากนี้ยังทำให้เด็กมีโอกาที่จะป่วยทางจิตเพิ่มขึ้น เพราะเด็กจะรู้สึกกลัวที่จะถูกทอดทิ้งหลังจากเสียผู้ปกครองไปคนหนึ่ง ทำให้พวกเขาสูญเสียความผูกพันกับสิ่งของและผู้คน และมีแนวโน้มสูงที่จะเสพติดบางอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพ่อแม่ไม่ได้ให้การดูแลความรักและการสื่อสารกับเด็ก เด็กก็จะได้รับผลกระทบจากการหย่าร้างอย่างรุนแรง

นอกจากนี้การฆ่าตัวตายเอาเงินประกันของเมย์โกะยังชี้ให้เห็นถึงช่องโหว่ของกฎหมายประกันภัย ซึ่งตามกฎหมายประกันภัย (กฎหมายฉบับที่ 56 6 มิถุนายน 2008) มาตรา 51 แล้วบริษัทประกันภัยไม่ต้องจ่ายเงินประกันการเสียชีวิตจากการฆ่าตัวตายให้ผู้ทำประกัน แต่ในความเป็นจริงการชำระเงินค่าสินไหมทดแทนจะพิจารณาเป็นรายกรณีตามกฎหมายเกณฑ์ที่บริษัทประกันภัยแต่ละแห่งกำหนดไว้ ซึ่งบริษัทประกันภัยจะระบุระยะเวลาภายในวันไม่จ่ายเงินค่าสินไหมทดแทนจากการฆ่าตัวตายไว้ ประมาณ 1 ถึง 3 ปี หากฆ่าตัวตายในระยะเวลาดังกล่าวก็จะไม่ได้เงินประกัน ดังนั้นทำให้เกิด

ช่องโหว่ขึ้นมาคือ ถ้าหากฆ่าตัวตายหลังจากกระยะยกลงดังกล่าว ก็มีความเป็นไปได้ที่จะได้เงินค่าสินไหมทดแทน (マネー Doktor, 2016)

เซย์โงะ : ปัญหาการฆ่าเอาเงินประกัน

เซย์โงะเป็นเด็กหนุ่มที่ค้นพบว่าตัวเองกำลังตกเป็นเหยื่อของการฆ่าเอาเงินประกัน แม่ของเขาทำประกันชีวิตให้เขาตามคำแนะนำของแฟนหนุ่ม ทำให้เขาตัดสินใจที่จะฆ่าตัวตายก่อนที่จะเลยระยะเวลายกเว้นเพื่อให้แม่ของเขาไม่ได้รับเงินจากการตายของเขาทุกกรณี

‘มันจะเอาแกไปแลกเงิน’ ประโยคนั้นย้อนกลับมาในหัวหลายครั้งต่อหลายครั้ง แต่ใจเขากลับปฏิเสธที่จะพิสูจน์ความจริง เซย์โงะจึงไม่ได้ลงมือทำอะไรเลย ไม่แม้กระทั่งถามแม่พยายามกล่อมตัวเองว่า ยังมีความเป็นไปได้อื่น ๆ อยู่

ทว่าในที่สุดความรู้สึกเลวร้ายอันไม่อาจแสดงเป็นถ้อยคำก็แตกหน่อ เขาค้นเจอสิ่งนั้นในอพาร์ทเมนต์แคบ ๆ ตอนแม่ไม่อยู่ เอกสารประกันชีวิตชื่อเขาซึ่งเป็นลูกชาย สัญญาฉบับนั้นทำไว้นานกว่าหนึ่งเดือน เขารู้สึกคล้ายเจอระเบิดเวลาแม้จะไม่เคยเห็นของจริงมาก่อน แต่อุปมานั้นก็ไม่อาจเลื่อนหายได้จากหัวได้

ในเอกสารเขียนระบุไว้ชัดเจนถึงช่วงเวลาอันเหมาะสมที่ตัวเขาจะถูกเปลี่ยนเป็นเงิน นั่นคือหนึ่งปี หากเวลาล่วงเลยไปหลังจากเซ็นสัญญาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี แม้แต่การฆ่าตัวตายก็ยังไม่ได้รับเงินประกัน ตรงกันข้าม หากเขาตายในช่วงเวลาระหว่างนั้น ชีวิตของเขาจะไม่สามารถกลายเป็นเงินได้

(โท อุบุคาตะ, หน้า 96 - 97)

จากข้อความข้างต้นสามารถอนุมานได้ว่า แม่ของเซย์โงะแอบทำประกันชีวิตให้เซย์โงะโดยที่เขาไม่รู้ตัว และมีความเป็นไปได้ว่าแม่จะฆ่าเขาโดยการอำพรางว่าเป็นการฆ่าตัวตายเพื่อเอาเงินประกัน เซย์โงะจึงรู้สึกเสียใจเป็นอย่างมาก เขาจึงตัดสินใจฆ่าตัวตายก่อนจะครบกำหนดหนึ่งปีเพื่อไม่ให้แม่ของเขาได้เงินประกันจากการตายของเขา

ปมปัญหาของเซย์โงะสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการฆ่าตัวตายเอาเงินประกัน ซึ่งปัญหาดังกล่าวเคยเกิดขึ้นมาก่อนในสังคมญี่ปุ่น ในปีค.ศ. 1935 เกิดคดีฆาตกรรมนักศึกษาามหาวิทยาลัย Nihon ขึ้น โดยที่แม่เป็นคนลงมือฆ่าลูกชายแท้ ๆ ของเธอเองเพื่อเอาเงินประกันมากกว่า 100 ล้านเยนด้วยมูลค่าปัจจุบัน ซึ่งคดีนี้เป็นคดีฆาตกรรมเอาเงินประกันคดีแรกในญี่ปุ่น

เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1935 ทันตแพทย์ปีที่สาม (ลูกชายคนโต อายุ 23 ปีในขณะนั้น) ของมหาวิทยาลัย Nihon ถูกปล้นชิงทรัพย์ที่บ้านและถูกสังหารด้วยมีดทำครัว แต่ต่อมาไม่นาน ตำรวจ

ได้เปิดเผยผลการสอบสวนว่าไม่ใช่การโจรกรรม แต่เป็นฆาตกรรมโดยครอบครัวนำโดยพ่อ แม่ และมีพี่สาวของเขา ในตอนแรกครอบครัวของเขาวางแผนจะฆ่าเขาด้วยการวางยาพิษ แต่มันยากที่จะบรรลุเป้าหมาย แม่ของเขาจึงใช้มีดแทงเขาและสร้างทำเป็นว่าเขาถูกโจรกรรมแทน แต่ท้ายที่สุดแผนการก็ถูกเปิดเผยเมื่อผู้เป็นพ่อเดินทางไปขอใบมรณะเพื่อรับเงินประกัน เจ้าหน้าที่รู้สึกสงสัยกับจำนวนเงินประกันจำนวนมาก จึงเข้าไปตรวจสอบ และพบเข้ากับความจริงที่ว่าครอบครัวได้ทำประกันให้กับลูกชายมากถึง 3 บริษัท คดีนี้กล่าวได้ว่าเป็นคดีสะเทือนขวัญครั้งใหญ่ในญี่ปุ่น (小世新, 2021) ซึ่งโดยทั่วไปแล้วหากบริษัทประกันไม่ได้สรุปสาเหตุการตายว่าเป็นการฆ่าเพื่อเอาเงินประกัน ครอบครัวผู้สูญเสียจะได้รับความคุ้มครองจากประกันชีวิตแม้ว่าผู้ทำประกันจะเสียชีวิตจากการฆาตกรรมก็ตาม ทำให้มีคนบางส่วนพยายามอำพรางคดีฆาตกรรมให้ดูเป็นอุบัติเหตุหรือการโจรกรรมเพื่อให้ได้เงินประกัน (谷川 昌平, 2021)

อันริ : โรคซิฟิลิสกับปัญหาการขาดความรับผิดชอบของผู้ปกครอง

อันริ เป็นเด็กป่วยเป็นโรคซิฟิลิสตั้งแต่ยังไม่เกิดเพราะแม่ของเธอติดโรคซิฟิลิสมาจากคนอื่น นอกจากนี้แม่ของเธอยังติดยาและชอบใช้ยาเกินขนาด ทำให้อันริต้องทุกข์ทรมานกับการอาการอยากยาและการรักษาโรคจนเธอมีความคิดที่จะฆ่าตัวตายตั้งแต่อายุเพียง 4 ปี ความทุกข์ทรมานที่อันริได้รับทำให้เธอตัดสินใจฆ่าตัวตายเพื่อสนับสนุนอุดมการณ์ของเธอ คือ ทุกคนควรมีอิสระในการตัดสินใจต่อทางเลือกใหญ่ๆ ของตัวเอง ไม่ว่าจะใคร อายุเท่าไร ก็ควรได้เลือกเส้นทางอันยิ่งใหญ่ที่เกี่ยวพันกับชีวิต ด้วยเหตุนี้อันริจึงสนับสนุนระบบค่าตอบแทนเพื่อคุมกำเนิดถาวร ระบบดังกล่าวคือระบบตามความสมัครใจที่จ่ายค่าตอบแทนให้กับผู้ชายและผู้หญิงที่เข้ารับผ่าตัดคุมกำเนิด อันริคิดว่าทั้งกลุ่มผู้ป่วยเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ป่วยโรคร้าย และคนไร้ความรับผิดชอบที่จะเลี้ยงลูกควรจะได้รับค่าตอบแทนเพื่อสกัดต้นตอของโรคและเพื่อไม่ให้มีเด็กที่เกิดมาต้องแบกรับปัญหาเหมือนกับเธอ

“โลกนี้มีคนที่ต้องทุกข์ทรมานเป็นจำนวนมากเพราะถูกบังคับให้เกิดมาแต่แรก เด็กไม่สามารถเลือกได้ว่าจะเกิดมาหรือไม่ แม้แต่เลือกพ่อแม่ก็ยังไม่ได้ ทั้งที่ขอแค่ไม่ต้องเกิดมาก็จะไม่ต้องแบกรับความทุกข์ใดทั้งสิ้นแท้ ๆ ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม จะคุมกำเนิดผิดพลาดต่อต้านผู้ชายไม่ได้ ปักจี้ต้นเงินอย่างความไร้การศึกษา หรือเพียงการไร้ความรับผิดชอบ ทั้งหมดล้วนแต่ทำให้เด็กที่ถูกคลอดออกมาทั้ง ๆ ขว้าง ๆ ไม่ได้รับความรัก ไร้ซึ่งความสุข ยังไม่รวมถึงเรื่องคุณภาพชีวิตที่ย่ำแย่ด้วย คนเหล่านี้แหละ แม้ในชุมชนเองก็มีไม่ใช่เธอ...”

“คุณจะไปเข้าใจอะไร ฉันติดโรคซิฟิลิสจากแม่มาตั้งแต่ก่อนเกิด คลอดออกจาก ร่างกายที่ทรุดโทรมจากการติดยาเรื้อรังเพราะแม่ที่โง่เขลาจิตใจไม่มั่นคงและชอบใช้ยาเกินขนาด โรคซิฟิลิสนั้นเป็นอย่างไรรู้อ่างใหม่ การต้องรู้สิกลงแดงอยากยาไม่จบไม่สิ้นตั้งแต่ยังไม่รู้สถานะเป็นอย่างไรรู้อ่างใหม่ ฉันคิดอยากฆ่าตัวตายครั้งแรกตอนอายุสี่ขวบ เข้าใจใหม่ว่า นั้นหมายความว่าอะไร”

(โท อุบุคาตะ, หน้า 334)

จากข้อความข้างต้นสามารถอนุมานได้ว่าแม่ของอันริไร้ความรับผิดชอบต่อตัวอันริอย่างมาก แม่ของเธอมีลูกทั้งที่ตัวเองป่วยเป็นซิฟิลิส ทั้งที่ซิฟิลิสในหญิงตั้งครรภ์เป็นอันตรายต่อเด็กมาก เชื้อของโรคซิฟิลิสสามารถผ่านรกไปยังทารกและสามารถติดต่อไปยังทารกได้ทุกระยะของการตั้งครรภ์ ซึ่งอาจทำให้แท้งหรือทำให้ทารกพิการแต่กำเนิดได้ (รศ.นพ.สมชาย ธนวัฒนาเจริญ, 2562) แม่ของเธอควรรักษาโรคให้หายก่อนหรือควรเข้ารับการฝากครรภ์ตั้งแต่เนิ่น ๆ เพื่อตรวจหาเชื้อและรักษา แต่แม่ของเธอกลับไม่ทำเช่นนั้น อีกทั้งยังเสพยาขณะที่ตั้งท้องเธอจนทำให้เธอมีอาการติดยาอีกด้วย ปมปัญหาของอันริสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการขาดความรับผิดชอบของผู้ปกครอง

ปมปัญหาภายในครอบครัวที่เกิดขึ้นตัวละครซาโตชิ เรียวโกะ ทาคาอิโระ เมย์โกะ เซย์โงะ และอันริสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคมญี่ปุ่นหลายประการ ทั้งปัญหาการใช้ความรุนแรง ปัญหาการทารุณกรรมเด็กทั้งทางร่างกาย จิตใจ การละเลยเด็ก ปัญหาการฆ่าเอาเงินประกัน รวมถึงผลกระทบของการหย่าร้างและผลกระทบจากการสูญเสียคนในครอบครัวต่อเด็กอีกด้วย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นแค่กับตัวละครเด็กเท่านั้น แต่เยาวชนสังคมบางส่วนเองก็กำลังเผชิญกับปัญหานี้อยู่เช่นกัน

2. ปมปัญหาในโรงเรียน

ปมปัญหาในโรงเรียนเป็นปมปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างตัวละครกับบุคคลในโรงเรียน ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กในโรงเรียนเป็นปัญหาสำคัญมากในสังคมญี่ปุ่น เนื่องจากเป็นสาเหตุการฆ่าตัวตายอันดับหนึ่งในกลุ่มเยาวชนอายุต่ำกว่า 19 ปี วรรณกรรมเรื่องนี้ได้สะท้อนปมปัญหาในโรงเรียนที่เกิดขึ้นกับเด็กไว้ในตัวละครเคนอิจิและโนบุโอะ ดังนี้

เคนอิจิ โนบุโอะ : ปัญหาการกลั่นแกล้งในโรงเรียน

เคนอิจิเป็นเด็กที่ถูกอาจารย์รังแกเพราะไม่ชอบหน้า แม้ภายหลังอาจารย์จะถูกร้องเรียนจนต้องลาออกไป แต่นั่นยิ่งทำให้เคนอิจิถูกรังแกหนักกว่าเดิมจากอาจารย์คนอื่น ๆ และรุ่นพี่ที่โตกว่า

นอกจากนี้ยังไม่มีใครช่วยดึงเคนอิจิออกมาจากปัญหาเลย ทำให้เคนอิจิตัดสินใจแก้ไขปัญหาด้วยการฆ่าตัวตาย

“ฉันนะถูกรังแก คิดว่าตอนแรกคงเป็นอาจารย์นะ รู้สึกเหมือนเขาจะไม่ชอบหน้าฉัน มาแต่แรก ถูกรังแกมาประมาณสองปี เลื่อนชั้นแล้วก็ยังโดนมาเรื่อย ๆ หลายอย่างเลยละ อ้อ อาจารย์ลาออกไปด้วย เหมือนจะถูกสมาคมผู้ปกครองและครูมองว่าเป็นต้นเหตุให้เกิดการกลั่นแกล้ง ส่วนฉันนะ จะว่ายังไงดีละ กลายเป็นเป้าของอาจารย์คนอื่น ๆ และนักเรียนที่โตกว่าไป เลยโดนหนักกว่าเก่า แถมยังไม่มีใครให้คุยด้วยตรง ๆ ฉันเหนื่อยแล้วละ พ่อแม่ก็ฟังหาไม่ได้ ทั้งสองไม่ค่อยอยากคุยกับฉันเท่าไร พ่อบอกว่าอยากย้ายโรงเรียนก็โมโหอย่างแรง”

(โท อุบุคาตะ, หน้า 244)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าการกลั่นแกล้งเกิดขึ้นโดยกรณีนี้มีอาจารย์เป็นผู้ลงมือกลั่นแกล้งและมีเคนอิจิเป็นผู้ถูกรังแก เคนอิจิถูกอาจารย์กลั่นแกล้งที่โรงเรียนเพราะไม่ชอบหน้า แต่อาจารย์ถูกสมาคมผู้ปกครองร้องเรียนจึงได้ลาออกไป รุ่นพี่และอาจารย์คนอื่น ๆ คิดว่าเป็นเพราะเคนอิจิ อาจารย์จึงโดนกดดันให้ลาออก จึงหันมากลั่นแกล้งเคนอิจิแทน เคนอิจิไม่ได้เพื่อนให้คุยด้วย พ่อแม่เองก็ไม่ให้ความสนใจ อีกทั้งยังโดนแกล้งอย่างหนัก เคนอิจิจึงรู้สึกสิ้นหวังและเลือกที่จะฆ่าตัวตายเพื่อจบปัญหา

โนบุโอะเป็นเด็กที่ถูกรังแกเช่นเดียวกับเคนอิจิ แต่ต่างกันว่าโนบุโอะโดนรังแกจากเพื่อนรุ่นเดียวกัน เขาคิดว่าถ้าไม่ทำอะไรสักอย่างคงต้องตายแน่ ๆ จึงตัดสินใจตอบโต้โดยการวางแผนฆ่าเพื่อนนั้น โนบุโอะปลื้มเพื่อนคนนั้นตกบันไดตายตอนที่ไม่มีใครเห็น แม้เขาจะไม่ถูกจับได้ แต่เขาก็กลับต้องมานั่งวิตกกังวลอยู่ตลอดเวลาแล้วว่าใครจะรู้ความจริงเข้า ความทรमानที่ต้องเก็บความลับไว้ทำให้เขาตัดสินใจฆ่าตัวตาย

“...ของฉันก็คล้ายกับเคนอิจิคุณนั่นแหละ ถูกรังแกนะ กรณีของฉันมีปัญหาเกี่ยวกับเด็กรุ่นเดียวกันคนหนึ่ง ฉันไม่ได้คาดหวังแม้แต่จะน้อยว่าจะมีใครยื่นมือเข้ามาช่วย ไม่สิ ความจริงแล้วคาดหวัง แต่ก็ถูกหักหลังนะ เอาเถอะ ฉันคิดว่าต้องลงมือทำอะไรสักอย่างหรือไม่ก็คงต้องตาย แต่ฉันไม่อยากตายเลยสักนิด ก็เลยเป็นฝ่ายฆ่าแทน ด้วยการผลักหมอนั้นตกบันได เหมือนที่คุณเมย์โกะทำ เฝ้ารออย่างใจจดใจจ่อให้ถึงเวลาที่หมอนั้นอยู่คนเดียว ไม่ผลิผลลามรีบลงมือแต่รอให้ถึงสถานการณ์ที่จะไม่มีใครรู้แน่นอนว่าฉันเป็นคนทำ คิดหาวิธีต่าง ๆ มากมาย คิดแม้แต่จะวางยาพิษเลยละ แต่สุดท้ายการทำให้อุบัติเหตุก็น่าจะได้ผลและง่ายที่สุด”

“ดังนั้นฉันเลยคอยสังเกตหมอนั้น จดจำพฤติกรรมของเขาไว้ ฉันคิดว่าได้ลงมือในจังหวะที่เหมาะสมที่สุดเลยละ เป็นช่วงเลื่อนชั้นเรียนพอดี จากนั้นฉันก็ไม่ถูกกลั่นแกล้งอีกต่อไป แต่รกรกที่แท้จริงเพิ่งเริ่มขึ้นต่างหาก ไม่มีใครรู้ว่าฉันฆ่าหมอนั้น ไม่มีใครรู้ว่าฉันคือ

ฆาตกร มีแค่ฉันที่รู้ สมอของฉันท้ายเริ่มผิดปกติ วิตกกังวลว่าเรื่องอาจแดงขึ้นมาสักวัน หรือไม่กี่ผลอหุลุดปากพุดออกไปสุดท้ายฉันเองก็เริ่มอยากเล่าให้ใครฟังมากขึ้นเรื่อย ๆ จนแทบทนไม่ไหว”

“อยากให้ใครสักคนมารับฟัง อยากสารภาพออกไป แต่ก็พร่ำบอกตัวเองอยู่เรื่อย ๆ ว่าทำแบบนั้นไม่ได้ ฉันคิดว่าถ้าเป็นแบบนี้ต่อไปสมอต้องเพี้ยนไปจริง ๆ แน่ เจ็บปวดทรมานจนรู้สึกอยากตายก่อนที่มันจะเกิดขึ้น”

(โท อุบุคาตะ, หน้า 295-296)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าการกลั่นแกล้งที่เกิดจากเพื่อนรุ่นเดียวกันเกิดขึ้น อนุমানได้ว่าโนบุโอะถูกเพื่อนคนหนึ่งกลั่นแกล้ง และอาจมีคนเพื่อนอีกคนเข้ามาช่วย แต่เพื่อนคนที่เข้ามาช่วยไม่ได้หวังดีจริง ๆ อาจถูกกลุ่มเพื่อนที่กลั่นแกล้งส่งมา หลังจากถูกหักหลังโนบุโอะก็เริ่มทนกับการกลั่นแกล้งไม่ไหวจึงลงมือฆ่าอีกฝ่ายในตอนที่ไม่ใครเห็น แม้จะไม่มีใครจับได้แต่โนบุโอะก็ยังวิตกกังวลกับสิ่งที่เขาทำลงไป เขาเครียดจนทนไม่ไหวจึงตัดสินใจฆ่าตัวตาย

ปมปัญหาที่เกิดขึ้นกับเคนอิจิและโนบุโอะเป็นการกลั่นแกล้งกันในโรงเรียน ซึ่งการกลั่นแกล้งแบ่งได้เป็น 4 รูปแบบ คือ การกลั่นแกล้งทางร่างกาย เช่น การชกต่อย ตบตี การกลั่นแกล้งทางวาจา เช่น การพูดจาดูถูก นินทา เสียดสี การกลั่นแกล้งทางอารมณ์ เช่น การกีดกัน การข่มขู่ และการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ เช่น การหลอกลวง การโพสต์ข้อความโจมตี (กรมสุขภาพจิต, 2562) การกลั่นแกล้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนเกิดขึ้นทั้งในโรงเรียนประถม โรงเรียนมัธยมต้น และโรงเรียนมัธยมปลาย และเกิดขึ้นได้ทั้งจากเพื่อน รุ่นพี่ รวมถึงอาจารย์ด้วย

การกลั่นแกล้งกันในโรงเรียนเป็นปัญหาใหญ่ในสังคมญี่ปุ่น สาเหตุหลักของความรุนแรงนี้มาจากภาวะที่เด็กญี่ปุ่นไม่กล้าทำตัวแปลกแยก หากใครที่มีลักษณะภายนอกหรือทำตัวต่างจากคนอื่นก็จะเป็นเป้าหมายในการกลั่นแกล้ง ไม่ว่าจะเป็นคนที่ลักษณะด้อยทางกายภาพอย่างตัวเตี้ย ขาสั้น อ้วน หรือคนที่มีลักษณะโดดเด่นสะดุดตาอย่างคนที่เล่นเปียโนได้ คนที่เก่งภาษาอังกฤษก็ตกเป็นเหยื่อของการถูกรังแกไม่ต่างกัน (岡まゆみ・筒井通雄, 2009) จากสถิติของกระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีญี่ปุ่น (文部科学省, 2019) พบว่า จำนวนสถิติการกลั่นแกล้งในโรงเรียนมีอัตราที่เพิ่มขึ้นทุกปี ในปี ค.ศ. 2019 มีเด็กตกเป็นเหยื่อถูกกลั่นแกล้งในโรงเรียนมากที่สุด 612,496 ครั้ง

ความรุนแรงของการกลั่นแกล้งในโรงเรียนมีหลายระดับ ตั้งแต่การพูดจาดูถูก การเขียนด่าบนโต๊ะเรียน การขโมยของไปซ่อน การชกต่อยตบตี การรุมทำร้าย ไปจนถึงการใส่ร้ายป้ายสีบนโลกอินเทอร์เน็ต การกลั่นแกล้งดังกล่าวทำส่งผลให้เด็กหลายคนเลือกที่จะไม่ไปโรงเรียน เด็กจำนวนมาก

เลือกจบชีวิตลงเพราะไม่อยากถูกรังแกอีก รวมถึงมีเด็กบางคน que เลือกจะตอบโต้กลับจนทำให้อีกฝ่ายเสียชีวิต (Gooddo, 2020)

จากกรณีของตัวละครทั้งสองตัวจะเห็นได้ว่าการกลั่นแกล้งสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งกับอาจารย์และนักเรียน อีกทั้งอาจารย์และนักเรียนเองก็ยังคงเป็นคนที่รังแกคนอื่นได้ด้วยเช่นกัน ปมปัญหาในโรงเรียนที่เกิดขึ้นกับเคนอิจิและโนบุโอะถือได้ว่าเป็นปัญหาที่สำคัญมากในสังคมญี่ปุ่น เนื่องจากสถิติการกลั่นแกล้งในโรงเรียนมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นทุกปี นอกจากนี้การถูกกลั่นแกล้งยังเป็นสาเหตุที่ทำให้กลุ่มเยาวชนฆ่าตัวตายเป็นอันดับหนึ่งอีกด้วย

3. ปมปัญหาที่เกิดจากปัญหาสุขภาพและความพิการ

ปมปัญหาที่เกิดจากปัญหาสุขภาพและความพิการเทียบได้กับปมปัญหาที่ตัวละครมีกับตัวเอง อาจเป็นปมปัญหาทางร่างกาย หรือปมปัญหาทางจิตใจ ซึ่งในสังคมญี่ปุ่นปัญหาสุขภาพเป็นปัญหาที่สำคัญมาก เนื่องจากเป็นสาเหตุอันดับหนึ่งที่ทำให้คนในสังคมฆ่าตัวตาย วรรณกรรมเรื่องนี้ได้สะท้อนปมปัญหาที่เกิดจากปัญหาสุขภาพและความพิการที่เกิดขึ้นกับเด็กไว้ในตัวละครชินจิโร่ ยูกิ และไม ดังนี้

ชินจิโร่ ยูกิ ไม : ความทุกข์ทรมานจากปัญหาสุขภาพและความพิการ และปัญหาการแบ่งแยกคนใน-คนนอกในสังคมแบบกลุ่ม

ชินจิโร่เป็นคนที่ประสบกับปัญหาสุขภาพและกำลังจะเข้าสู่ระยะสุดท้าย ชินจิโร่กังวลว่าวันหนึ่งเขาจะไม่สามารถทำสิ่งที่เขารักได้อีกต่อไป ทั้งการเคลื่อนไหว การใช้ความคิด นอกจากนี้ยังต้องเผชิญกับความทุกข์ทรมานจากโรคที่เขาเป็น ความกังวลนี้ทำให้เขาตัดสินใจจบชีวิตลงในตอนที่เขายังอยู่ในสภาพที่ดี

“หลังจากนี้ฉันคงต้องเข้าสู่สภาวะที่เรียกได้ว่าเป็นระยะสุดท้ายแล้ว เมื่อถึงเวลานั้นฉันจะไม่สามารถทำสิ่งที่ตัวเองรักได้อีก ไม่ใช่แค่เคลื่อนไหวไม่ได้เท่านั้น การครุ่นคิดสิ่งต่าง ๆ ก็ยากขึ้นไปด้วย เพราะจะเห็นอาการป่วยชัดเจน รวมถึงเจ็บป่วยด้วยนะ หรือไม่ก็ อาจเป็นเพราะสิ่งต่าง ๆ ที่ฉันต้องเผชิญเพื่อหยุดยั้งความทุกข์ทรมาน ความคิดก็จะค่อย ๆ ย่ำแย่ลง ไม่อาจวิเคราะห์อะไรให้เป็นรูปเป็นร่างได้อีก สภาวะนั้นจะดำเนินต่อเนื่องไปถึงเมื่อไหร่ก็ไม่รู้ คงขึ้นอยู่กับพลังชีวิตของฉันละมั้ง เหมือนการดิ่งลงไปตามเนินลาดชันอย่างไม่มีที่สิ้นสุดโดยไม่อาจปีนกลับขึ้นมาได้ กล่าวให้ชัดคือ เหตุผลที่ฉันมาที่นี่เพราะต้องการจากไปอย่างสง่างามนะ...”

จากข้างความข้างต้นเป็นบทสนทนาที่ซินจิโร่เล่าให้กับตัวละครอื่น ๆ ที่นัดรวมตัวกันมาฆ่าตัวตายฟังซึ่งแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกของคนที่ต้องทุกข์ทรมานจากความเจ็บป่วย ความรู้สึกที่เหมือนตัวเองกำลังค่อย ๆ ตายอย่างช้าโดยไม่อาจที่จะทำอะไรได้ ซินจิโร่รู้ว่าหลังจากนี้อาการป่วยของเขาจะเป็นอย่างไรต่อไป แต่เขาไม่สามารถทนอยู่กับชีวิตแบบนั้นได้ เขาจึงอยากตายในสภาพที่เขายังคงอาการดีอยู่ สามารถทำสิ่งที่ชอบได้อยู่

ปมปัญหาของซินจิโร่สะท้อนให้เห็นถึงความกังวลของผู้ป่วยถึงผลกระทบจากอาการป่วยทั้งทางร่างกายและจิตใจ โรคมะเร็งเป็นโรคที่นอกจากจะสร้างความเจ็บปวดทรมานทางกายแล้ว ยังมีขั้นตอนการรักษาและผลกระทบทางจิตที่สร้างความทรมานทางจิตใจให้กับผู้ป่วยด้วยเช่นกัน ซินจิโร่รู้ว่าตัวเองต้องตายจากอาการป่วยที่ไม่ทางรักษา เขาจึงอยากจะตายในสภาพที่ดีที่เขายังสามารถคิดเรื่องต่าง ๆ ได้ ซึ่งในประเทศญี่ปุ่นการการุณยฆาตนอกเหนือจากข้อกำหนดจะมีความผิดทางอาญา การการุณยฆาตโดยถูกกฎหมายต้องมีคุณสมบัติตรงตามเงื่อนไขทั้งหมด 4 ข้อ คือ เป็นผู้ป่วยระยะสุดท้ายที่แพทย์ยืนยันแล้วว่าไม่มีทางรักษา มีอาการเจ็บปวดรุนแรงจนทนไม่ได้ทั้งทางร่างกายและจิตใจ เป็นอาการที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือบรรเทาอาการเจ็บป่วยได้ และต้องมีเอกสารแสดงเจตจำนงของตัวคนไข้อย่างชัดเจน ในกรณีของคนที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต้องได้รับการอนุญาตจากผู้ปกครอง (産経新聞, 2020)

ยูกิเป็นเด็กสาวที่ประสบปัญหาทางสุขภาพเช่นเดียวกัน เธอประสบอุบัติเหตุทางรถยนต์ในขณะที่ซ้อนจักรยานมาอยู่กับพี่ชายของเธอ ทำให้เธอมีอาการบาดเจ็บเรื้อรังที่แขนข้างขวา ส่วนพี่ชายของเธอกลายเป็นคนขาพิการ อาการบาดเจ็บของยูกิสร้างความทรมานให้เธอจนเธอทนไม่ไหว เธอจึงตัดสินใจฆ่าตัวตาย

“ฉัน...มีอาการบาดเจ็บเรื้อรังจากอุบัติเหตุจากรถยนต์ค่ะ เลยมานี่นี้ มือข้างนี้ไม่ค่อยมีแรงค่ะ คงต้อง...หยุดความทรมานเสียที คิดว่าทรมานมามากพอแล้วค่ะ ฉัน...คงจะเหมือนคุณซินจิโร่ ทรมานจน...คิดไม่ออกว่าจะทำอะไรได้นอกจากนี้”

(โท อุบุคาตะ, หน้า 247)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความทุกข์ทรมานจากอาการบาดเจ็บเรื้อรังของยูกิ ซึ่งอาการบาดเจ็บดังกล่าวส่งผลให้ยูกิไม่สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติ ทุกครั้งเธอใช้แรง แขนของเธอก็จะเจ็บปวดขึ้นมา ความทุกข์ทรมานของเธอกับซินจิโร่มีความคล้ายคลึงกันมาก แต่ซินจิโร่มีความทุกข์ทรมานเพราะโรคร้าย ส่วนเธอมีความทุกข์ทรมานจากอาการบาดเจ็บทางร่างกายที่ไม่มีวันหาย แม้จะมีต้นเหตุที่แตกต่างกันแต่ก็เป็นผลมาจากปัญหาสุขภาพเช่นเดียวกัน

ปมปัญหาของซินจิโร่และยูกิสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการฆ่าตัวตายจากสุขภาพ ปัญหาสุขภาพ เป็นปัญหาอันดับหนึ่งที่ทำให้คนญี่ปุ่นฆ่าตัวตาย จากรายงานของกระทรวงสาธารณสุข แรงงานและสวัสดิการของประเทศญี่ปุ่น (厚生労働省, 2016) พบว่า ในญี่ปุ่นมีคนฆ่าตัวตายจากปัญหาสุขภาพ มากกว่า 10,000 คนต่อปี โดยมีสาเหตุมาจาก "ความกังวลและผลกระทบของการเจ็บป่วย (ภาวะซึมเศร้า)" มากที่สุด สาเหตุรองลงมาคือ "ความกังวลเรื่องความเจ็บป่วยทางกาย" และในปี 2015 ทั้ง 2 สาเหตุมีสัดส่วนคิดเป็น 3 ใน 4 ของคนที่ฆ่าตัวตายจากปัญหาสุขภาพทั้งหมด

นอกจากปัญหาการฆ่าตัวตายจากสุขภาพแล้ว ปมปัญหาของซินจิโร่และยูกิแสดงให้เห็นถึงปัญหาจากลักษณะของสังคมแบบกลุ่มอีกด้วย สังคมแบบกลุ่มเป็นสังคมที่ยึดโยงกันด้วยหน้าที่ และกำหนดความรับผิดชอบมากมายที่บุคคลพึงมีต่อกลุ่ม ลักษณะของสังคมแบบกลุ่มดังกล่าวทำให้ความเครียดสะสมจากภาวะการทำงานอย่างหนักเพื่อกลุ่มในสังคมญี่ปุ่น เพราะความสำนึกในคุณค่าของความเป็นกลุ่มทำให้เกิดค่านิยมที่ว่า เรื่องสาธารณะสำคัญกว่าเรื่องส่วนตัวขึ้นมา แต่ในกลุ่มสังคมก็จะมีบุคคลที่ไม่สามารถทำประโยชน์ให้กับกลุ่มเช่นกัน ซินจิโร่และยูกิเป็นสมาชิกในกลุ่มที่มีสภาพร่างกายไม่เพียงพอพร้อมสมบูรณ์และไม่สามารถทำประโยชน์ให้แก่กลุ่มได้ทำให้ทั้งคู่ถูกจัดให้เป็นภาระของกลุ่มสังคม ซึ่งเป็นไปได้ว่าทั้งคู่ไม่ยอมเป็นภาระของกลุ่มและไม่อยากสร้างความลำบากให้คนอื่น จึงตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยการฆ่าตัวตาย

ปมปัญหาของซินจิโร่และยูกิอาจเป็นความเจ็บป่วยทางร่างกาย ซึ่งนอกจากความทุกข์ทรมานจากอาการป่วยของพวกเขาแล้ว ความเจ็บป่วยของพวกเขายังทำให้พวกเขากลายเป็นคนที่ไม่สมบูรณ์พร้อมในกลุ่มสังคมและไม่สามารถสร้างประโยชน์ให้กลุ่มสังคมได้ด้วย การฆ่าตัวตายของพวกเขาจึงเป็นการทำไปเพื่อที่จะได้ไม่เป็นภาระของกลุ่ม ในขณะที่ไม่ก็มีความเจ็บป่วยทางร่างกายเหมือนกัน แต่ความเจ็บป่วยของไมแตกต่างจากความเจ็บป่วยของซินจิโร่และยูกิ ความเจ็บป่วยของไมอาจเป็นความเจ็บป่วยที่ดูเล็กน้อยมากเมื่อเทียบกับอีกสองคน แต่ก็มีความเจ็บป่วยที่ทำให้ไมเลือกมาฆ่าตัวตายได้เช่นกัน

ไม เป็นเด็กผู้หญิงอายุ 17 ปี ฝึกกล้าแต่ข้อมผมสีเกือบสีทอง เธอเลือกจะมาฆ่าตัวตายเพราะเธอติดโรคเริ่มมาจากชายแปลกหน้าคนหนึ่งเท่านั้น แม้โรคเริ่มอาจไม่ได้มีอาการร้ายแรง แต่ก็ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้

*...ความปรารถนาของเด็กสาว คือ การไม่เป็นที่รังเกียจ ไม่ถูกกีดกันออกจากพวก
ห้อง ดังนั้นจะให้ใครรู้ว่าตัวเองติดเชื้อไม่ได้เป็นอันขาด*

“ฉันเป็นโรคนะ เหมือนจะติดจากคนอื่นมา...มีลุงคนหนึ่งที่เป็นเพื่อนแนะนำให้รู้จักผ่าน อินเทอร์เน็ต เขาชวนฉันไปเที่ยว”

“ขายตัวเรอะ อย่างกับเจอเรื่องเลวร้ายสุด ๆ มาเลยนะ” เซย์โงะถาม

“อืม ไม่น่าจะเหมือนกันเสียทีเดียวนะ ฉันนะ ที่จริงยังไม่เคยเลยสักครั้ง”

“ยังไม่เคยได้ไงกัน ถ้างั้นไปเที่ยวแบบไหนเนี่ย” เซย์โงะถามต่อ

“แค่ไปร้องคาราโอเกะนะ แต่อยู่ ๆ ก็ถูกจูบปาก เลวร้ายสุด ๆ ที่นั่นเลยโกรธหนี กลับบ้าน แต่ว่า...หลังจากนั้นไม่กี่วันก็มีอะไรประหลาด ๆ ขึ้นในปาก เหมือนลิ้นเม็ดใหญ่นะ ฉันตกใจมากเลยไปหาข้อมูลในเน็ตก็เลยรู้ว่าติดโรครมาแล้ว”

“...ไม่อยากตายพร้อมคนที่ เป็นโรคอื่นแหม คคิดว่าฉันเป็นคนป่วยที่สกปรกและน่ารังเกียจใช้ไหม”

(โท อุบุคาตะ, หน้า 249-251)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นว่าไม่ติดโรครมาจากคนอื่นโดยที่เธอเองก็ไม่ได้ต้องการ นอกจากนี้ยังอนุมานได้ว่าในสังคมญี่ปุ่นมองโรครเริ่มว่าเป็นโรคที่น่ารังเกียจ เนื่องจากโรครเริ่มเป็นโรคที่ติดต่อผ่านทาง การสัมผัสอย่างใกล้ชิด ทางน้ำลาย น้ำเหลือง หรือผ่านทางเพศสัมพันธ์ แม้จะเป็นโรคที่อาการไม่ร้ายแรงแต่จะไม่สามารถรักษาจนหายขาดได้ การที่ไม่ที่ยังเป็นแค่เด็กนักเรียนติดโรครเริ่มมาอาจทำให้ถูกสังคมมองว่าเป็นคนขายตัวเพราะเซย์โงะเองก็มองแบบนั้นเช่นเดียวกัน ไม่กลัวว่าจะถูกคนอื่นรังเกียจ จึงตัดสินใจไม่บอกใครและเลือกจะมาฆ่าตัวตาย

ปมปัญหาของไมก็เหมือนกับปมปัญหาของชินจิโร่และยูกิที่ตัดสินใจฆ่าตัวตายเพราะลักษณะสังคมแบบกลุ่ม พวกเขาทั้งสามคนกำลังเผชิญอยู่กับปัญหาการแบ่งแยกคนใน-คนนอก ในสังคมญี่ปุ่นจะมีการแบ่งแยก “คนใน-คนนอก” ออกจากกันอย่างชัดเจน ณ เวลาหนึ่งคนคนหนึ่งอาจเป็น “คนใน” ในเวลาหนึ่งคนเดียวก็อาจกลายเป็น “คนนอก” แล้วแต่ว่าอยู่ในสถานการณ์ไหนและมีสถานะอย่างไรในเวลานั้น กรณีตัวอย่าง คนในครอบครัวเป็นคนใน คนอื่นนอกจากนั้นคือคนนอก แต่ในครอบครัวเอง ตัวเองเป็นคนใน ครอบครัวคนอื่นเป็นคนนอก ถ้าเป็นในบริษัท คนในบริษัทตัวเองเป็นคนใน คนจากบริษัทอื่นคือคนนอก (佐藤直樹, 2015) การเป็นคนในจะได้รับความช่วยเหลือคุ้มครองจากกันและกัน แต่การเป็นคนนอกจากนั้นจะไม่ได้ รับ นอกจากนี้การเป็นคนนอกอาจนำไปสู่ปัญหาที่ทำให้เกิดการกลั่นแกล้ง เลือกปฏิบัติ และการกีดกันในภายหลังได้อีกด้วย ซึ่งในกรณีของตัวละครทั้งสามตัว คนที่มีลักษณะปกติคือคนในกลุ่ม ส่วนคนที่มีปัญหาทางสุขภาพคือคนนอกกลุ่ม การที่ไม่ที่เคยเป็นคนในป่วยเป็นโรครเริ่มก็เหมือนกับการถูกผลักออกมาเป็นคนนอก และถึงแม้การเจ็บป่วยของตัว

ละครแต่ละตัวแม้จะมีน้ำหนักที่ไม่เท่ากัน แต่ก็เป็นขบวนการให้ตัวละครทั้งสามตัวมาฆ่าตัวตาย เช่นเดียวกัน

จากอาการเจ็บป่วยของตัวละครทั้งสามตัวมีสิ่งที่เหมือนกันคือ ญูปุ่นเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับกลุ่มมาก เมื่อใดก็ตามที่ตนถูกจัดเป็นคนนอกของกลุ่ม ก็จะไม่สามารถได้รับผลประโยชน์ของกลุ่มได้ อีกทั้งยังอาจนำไปสู่การเกิดปัญหาอื่น ๆ ในภายหลังได้ด้วย เช่น การถูกกลั่นแกล้ง การเลือกปฏิบัติ เป็นต้น

4. ปมปัญหาจากการเป็นสังคมที่เจริญด้านวัตถุแต่ผู้คนขาดสิ่งยึดเหนี่ยวด้านจิตใจ

ปมปัญหาจากการเป็นสังคมที่เจริญด้านวัตถุแต่ผู้คนขาดสิ่งยึดเหนี่ยวด้านจิตใจเป็นปมปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างตัวละครกับสภาพสังคม ซึ่งจากสภาพสังคมเศรษฐกิจที่กล่าวไปแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าญูปุ่นเป็นสังคมที่มีความเจริญในหลาย ๆ ด้าน แต่ความเจริญเหล่านี้นำมาสู่ปัญหาที่ผู้คนขาดสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ซึ่งจากผลสำรวจจำนวนผู้นับถือศาสนาในโลกจาก Pew Research Center Japan พบว่าคนญูปุ่นจำนวน 72 ล้านคนหรือมากกว่าครึ่งของประชากรในประเทศเป็นผู้ไม่นับถือศาสนา (口イタ—, 2010) นอกจากนี้การที่สังคมก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทำให้มีบุคคลที่ถูกทิ้งไว้ข้างหลังมากขึ้น ผู้คนที่ถูกทิ้งไว้ก็ต้องการที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ แต่ศาสนาหลักอย่างชินโตและพุทธที่ไม่ได้มีกิจกรรมหมู่มาร่วมกันไม่สามารถเข้ามาเติมเต็มจิตใจพวกเขาได้ ทำให้เกิดลัทธิมากมายที่เข้ามาเติมเต็มช่องว่างในความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกสังคมในสังคมญูปุ่นขึ้นมา แม้แต่ในวรรณกรรมเรื่องนี้เองก็มีการลงทะเลเบียนในเว็บไซต์ชวนกันฆ่าตัวตาย ทำให้เห็นว่าความเจริญของสังคมได้ลดทอนคุณค่าของศาสนา จริยธรรม ทำให้เกิดความเชื่อที่หลากหลายขึ้น ไม่มีความเชื่อที่เป็นบรรทัดฐานเดียว วรรณกรรมเรื่องนี้จึงได้นำปัญหาดังกล่าวมานำเสนอผ่านตัวละครมิตซึเอะ ดังนี้

มิตซึเอะ : ปัญหาการฆ่าตัวตายเลียนแบบ

มิตซึเอะเป็นเด็กสาวที่เอาความชีวิตและความสุขไปผูกไว้กับคนอื่น เธอชื่นชอบดารานุ่มคนหนึ่งมากจนคอยทุ่มเทเวลา เงินและจิตใจให้จนหมด เมื่อดารานุ่มคนนั้นฆ่าตัวตาย มิตซึเอะจึงรู้สึกว่าคุณค่าในชีวิตและความสุขของเธอหายไป เธอจึงตัดสินใจฆ่าตัวตายตามดารานุ่มที่เธอชื่นชอบ

เธอมองตัวเองในกระจก พยายามทำหน้าที่ให้เหมาะกับการติดตามเขาไป เพื่อไม่ให้เขาต้องเหงาเดียวดาย นับเป็นงานที่หนักหนาสาหัส แต่เธอเชื่อว่านี่เป็นสิ่งที่มีคุณค่าที่สุดในชีวิต การจากไปด้วยรูปลักษณ์อันงดงามถือเป็นภารกิจสุดท้ายของเด็กสาว

(โท อุบุคาตะ, หน้า 13)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่ามิตซีเอะคิดว่าการมีชีวิตอยู่โดยไม่มีดาราคคนนั้นคือชีวิตที่ไม่มีคุณค่า การฆ่าตัวตายตามดาราคคนนั้นจึงถือเป็นสิ่งที่มีคุณค่าในชีวิต ปมปัญหาของมิตซีเอะจึงแตกต่างจากตัวละครอื่น ๆ ในเรื่องทั้งหมด มิตซีเอะไม่ได้มีปัญหาคบครัว ไม่ได้มีปัญหาสุขภาพและไม่ได้มีปัญหาเกี่ยวกับคนอื่น ๆ ในโรงเรียน เหตุผลการฆ่าตัวตายของมิตซีเอะเป็นเพียงแค่ความต้องการที่จะฆ่าตัวตายตามดาราคที่เธอชื่นชอบ ซึ่งกรณีของมิตซีเอะก็เหมือนกับคนอื่น ๆ เพียงแต่เธอไม่ได้นับถือในลัทธิหรือศาสนาอย่างหนึ่ง แต่นับถือในตัวดาราคแทน ซึ่งพอดาราคคนนั้นตาย มิตซีเอะก็เหมือนไม่มีอะไรในยึดติดในชีวิตจึงมาฆ่าตัวตายตาม

ความยึดติดในตัวดาราคจนต้องการที่จะฆ่าตัวตายตามเป็นปัญหาที่เกิดจากปัญหาจากการเป็นสังคมที่เจริญด้านวัตถุแต่ผู้คนขาดสิ่งยึดเหนี่ยวด้านจิตใจที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น การพัฒนาของสังคมเมืองที่เจริญขึ้นมาก ความเจริญทางเทคโนโลยี ทำให้คนไม่มีชุดคุณค่าให้ยึดเหนี่ยว คนจึงหาสิ่งอื่นมาเป็นที่ยึดเหนี่ยวให้กับตัวเอง ซึ่งมิตซีเอะใช้ดาราคที่ชอบเป็นสิ่งยึดเหนี่ยว และสภาพสังคมที่ทำให้คนยึดเหนี่ยวกับตัวบุคคลทำให้เกิดปัญหาการฆ่าตัวตายเลียนแบบขึ้น การฆ่าตัวตายเลียนแบบเป็นปัญหาที่ตามมาจากการที่สิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจหายไป ปัญหานี้อาจไม่ได้ร้ายแรงมากในญี่ปุ่น แต่ก็ควรเฝ้าระวังด้วยเช่นกัน เนื่องจากในญี่ปุ่นเคยมีคดีที่คนฆ่าตัวตายตามคนดังอยู่หลายคดี และในปัจจุบันเองก็มีคนดังมากมายที่ฆ่าตัวตายจากความเครียด ซึ่งจากการวิจัยเรื่องผลกระทบของรายงานการฆ่าตัวตายของคนดังต่อจำนวนการฆ่าตัวตายของมิจิโกะ อุเอเดะ (Ueda, 2015) พบว่า การตายของเหล่าคนมีชื่อเสียงไม่ว่าจะเป็นดารา นักร้อง นักพากย์เสียง นักเขียน นักธุรกิจ นักการเมือง ทำให้ผู้ที่คอยติดตามผลงานของพวกเขาได้รับผลกระทบทางใจ และบางคนถึงกับฆ่าตัวตายตามไป เช่นในกรณีของนักร้องสาวยูกิโกะ โอคะตะที่ได้ตัดสินใจฆ่าตัวตายโดยการกรีดข้อมือและรมแก๊สตัวเอง แฟนคลับของเธอต่างเสียใจกับการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรของเธอ การตายของเธอส่งผลให้เกิดการฆ่าตัวตายเลียนแบบเป็นจำนวนมากในญี่ปุ่น ซึ่งปรากฏการณ์การฆ่าตัวตายตามนี้ถูกเรียกว่า "ลัทธิยูกิโกะ ซินโดรม" (Yukko syndrome)

ปมปัญหาจากการเป็นสังคมที่เจริญด้านวัตถุแต่ผู้คนขาดสิ่งยึดเหนี่ยวด้านจิตใจอาจไม่ได้เกิดขึ้นแค่กับตัวละครมิตซีเอะเพียงคนเดียว เพราะในสังคมญี่ปุ่นเองก็มีลัทธิที่เกิดขึ้นมากมายและมีคนที่ยึดติดกับตัวบุคคลจำนวนมาก จึงมีความเป็นไปได้ที่จะมีคนจำนวนไม่น้อยที่ลงมือฆ่าตัวตายตามความเชื่อหรือบุคคลที่ตัวเองยึดเหนี่ยว

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นว่าการที่ให้ตัวละครมานั่งพูดคุยและเล่าสาเหตุการมาฆ่าตัวตายของแต่ละตัวได้นำไปสู่การเปิดเผยให้เห็นถึงปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นกับเยาวชนในสังคมญี่ปุ่น ซึ่งตัวละครแต่ละตัวเป็นภาพแทนของปัญหาทางสังคมในด้านต่าง ๆ ทั้งปัญหาในครอบครัว ปัญหาการกลั่นแกล้งในโรงเรียน ปัญหาจาก

สุขภาพ และปัญหาจากสภาพสังคมที่เจริญมากจนผู้คนไม่มีสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ นอกจากนี้ผู้เขียนกำลังพยายามนำเสนอว่าปัญหาครอบครัวและปัญหาการกลั่นแกล้งในโรงเรียนเป็นปัญหาหลักที่ส่งผลกระทบต่อเยาวชนมากที่สุด เนื่องจากมีการให้น้ำหนักในการอภิปรายในสองหัวข้อนี้มาก แต่ในหัวข้อปัญหาสุขภาพและปัญหาจากสภาพสังคมที่เจริญมากจนผู้คนไม่มีสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อผู้ใหญ่โดยตรงมากกว่าที่จะกระทบกับเด็ก

การสืบสวนกับการทำความเข้าใจปัญหาการฆ่าตัวตายในเด็ก

ไปตายด้วยกันไหม เป็นนวนิยายสืบสวนสอบสวนที่มีการสร้างเหตุการณ์ปริศนาภายในเรื่องนำไปสู่การสืบหาความจริงเพื่อคลี่คลายปมปัญหาของเหตุการณ์นั้น ตามทฤษฎีของโตโดรอฟแล้วนวนิยายสืบสวนจะประกอบไปด้วยเรื่องพื้นฐาน 2 เรื่อง คือ เรื่องของอาชญากรรม ซึ่งจะเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่นำไปสู่การทำผิด เรื่องส่วนนี้จะถูกปิดเป็นความลับรอให้นักสืบเข้ามาเปิดเผยในตอนจบของเรื่อง และเรื่องของการสืบสวนหาตัวผู้กระทำผิด (ธรมินทร์ มีเพียร, 2542)

วรรณกรรมเรื่องนี้ได้เล่าถึงเด็ก 12 คนที่นัดรวมตัวกันมาฆ่าตัวตาย แต่กลับมีศพที่ 13 หรือหมายเลข 0 เกินเข้ามา ทำให้เด็กทั้ง 12 คนต้องมาสืบหาความจริงว่าใครเป็นคนฆ่าและพาหมายเลข 0 มา แต่จากโครงเรื่องสืบสวน แม้จะมีลักษณะของการสืบหาตัวผู้ฆ่าที่พาหมายเลข 0 มา แต่การสืบสวนนี้ได้แสดงให้เห็นถึงการค่อย ๆ หาความจริงของเรื่องไปพร้อม ๆ กับหามูลเหตุในการฆ่าตัวตายเองเด็ก ๆ ซึ่งก็คือปัญหาการฆ่าตัวตายของเยาวชนในสังคมญี่ปุ่นด้วย นอกจากนี้ผู้เขียนยังใช้การคลี่คลายโครงเรื่องในการชี้ให้เห็นถึงทางออกของปัญหาที่ต้องการจะบอกไว้อีกด้วย

โครงเรื่องสืบสวนกับการสืบหาความจริงในเรื่องและในสังคม

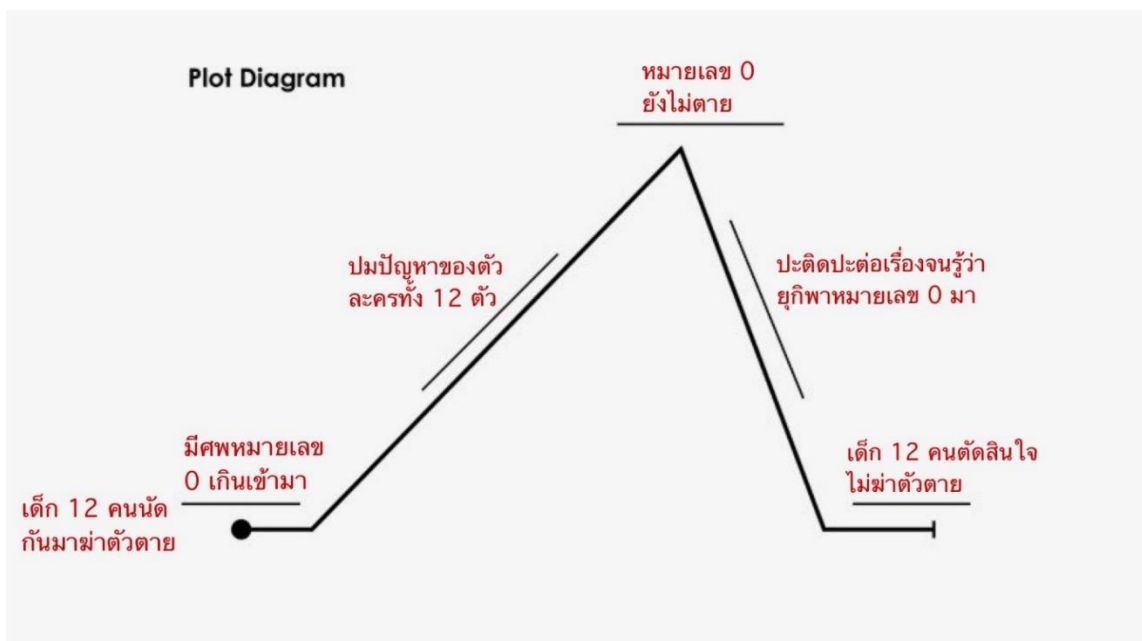
วรรณกรรมเรื่อง *ไปตายด้วยกันไหม* เปิดเรื่องด้วยเด็ก 12 คนที่มารวมตัวฆ่าตัวตายกันที่โรงพยาบาลร้างแห่งหนึ่ง แต่เมื่อเข้ามาในห้องตามเวลาที่นัดหมายกันไว้ เพียงที่เตรียมไว้ 12 เตียง กลับมีร่างปริศนาร่างหนึ่งนอนอยู่ โดยที่ทั้ง 12 คนไม่รู้จักว่าเป็นใครมาจากไหน ทำให้แทนที่จะได้เข้าสู่พิธีกรรมทันที ทุกคนต่างต้องมาลงมติเพื่อตัดสินใจว่าจะทำอะไรต่อไป หากมีใครคัดค้านแม้แต่คนเดียว พวกเขาจะต้องพูดคุยกันและไม่ลงมือจนกว่าทุกคนจะเห็นด้วย ซึ่งหนึ่งในพวกเขามีคนคัดค้านขึ้นมา การสืบสวนหาตัวคนร้ายจึงได้เริ่มต้นขึ้นและนับเป็นการเปิดโครงเรื่องหลักสืบสวน

เรื่องย่อของนวนิยายเรื่องนี้คือ หมายเลข 0 หรือเด็กหนุ่มที่นอนอยู่บนเตียงถูกหนึ่งในพวกเขา 12 คนพามา นอกจากนี้ยังมีร่องรอยการเคลื่อนย้ายหมายเลข 0 มาที่ห้องนี้ด้วย ซึ่งเป็นไปได้ว่าหมายเลข 0 จะถูกฆาตกรรม พวกเขาจึงต้องออกจากห้องไปตามหาเบาะแส พร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรมของคนที่มาประชุมกันเพื่อหาตัวคนร้าย เมื่อหาเบาะแสด้านนอกเสร็จ พวกเขาก็เข้ามา

คุยกันถึงเวลาที่พวกเขามาถึงเพื่อเรียงลำดับคนที่มาก่อนมาหลัง แต่กลับไม่สามารถหาข้อสรุปได้ เนื่องจากมีคนโกหก ทำให้พวกเขาแต่ละคนต้องเล่าถึงสาเหตุและปัญหาที่พวกเขาพบเจอจนทำให้พวกเขาร่วมพิธีการฆ่าตัวตายตายหมู่นี้ แต่นั่นก็ไม่ได้ทำให้พวกเขาหาตัวคนร้ายได้ พวกเขาโต้เถียงกันเพื่อหาทางออก แต่ในตอนนั้นเองก็มีเสียงรอดังออกมาจากหมายเลข 0 ทุกคนจึงรู้ทันทีว่าหมายเลข 0 ยังไม่ตาย พวกเขาไม่สามารถเริ่มดำเนินการตอนนี้เพราะถ้าหากทำพวกเขาจะถือเป็นคนที่ฆาตกรรมหมายเลข 0 ทันที การสืบสวนจึงเริ่มขึ้นอีกครั้งซึ่งครั้งนี้ได้ผลสรุปแล้วว่า ยุกิเป็นคนพามา และคนที่เธอพามาคือพี่ชายของเธอ

จากเนื้อเรื่องข้างต้นจะเห็นได้ว่าโครงเรื่องของการสืบสวนจะเริ่มขึ้นด้วยการมีคดี แล้วนักสืบซึ่งก็คือตัวละครเด็ก 12 คนเข้าไปทำหน้าที่ไขคดีจนเรื่องราวต่าง ๆ คลี่คลายลง วรรณกรรมเรื่องนี้ก็เริ่มต้นด้วยความสับสนอลหม่านของสถานการณ์ที่เด็ก ๆ คิดว่าตัวเองวางแผนรอบคอบแล้วที่จะไปฆ่าตัวตาย แต่ปรากฏว่ากลับมีศพที่เกินเข้ามา ทำให้เด็กแต่ละคนเปลี่ยนใจจากการจะฆ่าตัวตายไปเป็นการสืบหาตัวคนร้าย เพราะกลัวว่าหลังจากฆ่าตัวตายแล้วคนในสังคมจะสงสัยว่าพวกตัวเองเป็นคนฆ่าหมายเลข 0 ซึ่งสถานการณ์นี้เป็นชนวนที่นำไปสู่การสืบหาผู้ที่พาศพที่ 13 มาอย่างแท้จริง

พัฒนาการของโครงเรื่องในนวนิยายเรื่อง *ไปตายด้วยกันไหม* สามารถอธิบายเป็นแผนภาพได้ดังนี้

เมื่อพิจารณาจากโครงเรื่องหลักจะพบว่าจุดเริ่มต้นของเรื่องกล่าวถึงปมปัญหาการพบศพหมายเลข 0 ซึ่งนำไปสู่โครงเรื่องย่อยหรือปมปัญหาย่อยของตัวละครทั้ง 12 ตัวเข้าไว้ด้วยกัน การลงความเห็นคัดค้านการลงมือฆ่าตัวตายเป็นการหน่วงเรื่องเพื่อให้การคลี่คลายปมปัญหาหลักเกิดขึ้นอย่างช้า ๆ พร้อมกับเปิดเผยและคลี่คลายปมปัญหาย่อยของตัวละครแต่ละตัว จุดที่ตึงเครียดที่สุดของ

เหตุการณ์นี้คือการที่ทุกคนรู้ว่าคนที่ทุกคนคิดว่าตายแล้วอย่างหมายเลข 0 ยังไม่ตายจึงยิ่งสร้างความตื่นตระหนกให้กับเด็กเหล่านี้ เพราะถ้าพวกเขาจะลงมือฆ่าตัวตายเลย พวกเขาจะกลายเป็นฆาตกรที่ฆ่าหมายเลข 0 ทันที การคลี่คลายของโครงเรื่องหลักจึงอยู่ที่เมื่อเด็ก ๆ เอาเรื่องราวมาประติดประต่อกันแล้วรู้ว่าคนที่พาหมายเลข 0 มา คือยูกิ หลังจากนั้นโครงเรื่องหลักก็ดำเนินไปสู่การคลี่คลาย เพราะหลังจากที่ทุกคนได้เล่าเรื่องของตัวเองก็ตัดสินใจที่จะไม่ฆ่าตัวตาย

การเปิดเรื่องด้วยสถานการณ์ที่ยุงเหยิงสามารถตีความได้ถึงปัญหาการฆ่าตัวตายที่มีอยู่ในสังคมญี่ปุ่น ความยุ่งเหยิงที่เกิดขึ้นก็คือตัวปัญหาการฆ่าตัวตายที่เกิดขึ้น สาระสำคัญของเรื่องคือการใช้โครงเรื่องสืบสวนเพื่อนำเสนอปัญหาในสังคม ศพหมายเลข 0 และความปรารถนาที่จะฆ่าตัวตายของเด็กทั้ง 12 คนซึ่งเป็นมูลเหตุของปัญหาในนวนิยายเรื่องนี้เปรียบได้กับปัญหาการฆ่าตัวตายที่เกิดขึ้นในสังคมญี่ปุ่น ซึ่งหลายหน่วยงานก็รู้ว่าคือปัญหาแต่กลับไม่รู้สาเหตุ ไม่รู้ว่าจะแก้อย่างไร แม้พยายามแก้ไขแต่ปัญหาก็ยังไม่ลดลง การดำเนินเรื่องที่ค่อย ๆ ให้ตัวละครแต่ละตัวมาเปิดเผยมูลเหตุของการฆ่าตัวตายคือการพยายามที่จะนำเสนอปัญหา เพราะเมื่อรู้สาเหตุก็จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา ความน่าสนใจของเรื่องนี้คือไม่มีตัวละครตายเลยสักตัวเดียว แม้แต่ศพหมายเลข 0 ที่ทุกคนคิดว่าตายแล้วก็ไม่ตาย จะเห็นได้ว่าแม้เรื่องนี้ชื่อเรื่องจะบอกว่ายากตายหรือชวนไปตาย แต่เนื้อเรื่องไม่ได้นำไปสู่การฆ่าตัวตายของใครเลย เพราะท้ายที่สุดเด็ก ๆ ก็ตัดสินใจที่จะแยกย้ายกันกลับบ้าน การจบรูปแบบนี้แสดงให้เห็นทรรศนะของผู้แต่งว่าแม้การฆ่าตัวตายจะเป็นปัญหาหลัก แต่ถ้าหาสาเหตุได้ก็จะสามารถแก้ไขได้ ซึ่งปัญหาเหล่านี้สามารถแก้ไขได้เมื่อคนหันมาคุยกัน นอกจากนี้นวนิยายเรื่องนี้ได้เสนอแนวทางและวิธีการแก้ไขเอาไว้บางส่วนโดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงในหัวข้อถัดไป

การคลี่คลายปมปัญหากับการเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาการฆ่าตัวตายของเยาวชนในสังคมญี่ปุ่น

จากโครงเรื่องที่กล่าวไปข้างต้นจะเห็นว่า การจะคลี่คลายโครงเรื่องหลักได้มาจากการคลี่คลายโครงเรื่องย่อย ซึ่งในระหว่างการสืบสวนหาตัวคนร้ายได้มีการเชื่อมโยงโครงเรื่องย่อยหรือสาเหตุการฆ่าตัวตายของตัวละครแต่ละตัวเข้ามา จุดเด่นของโครงเรื่องย่อยของวรรณกรรมเรื่องนี้คือการพูดถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กในสังคม โดยการให้ตัวละครแต่ละตัวมานั่งเล่าถึงปมปัญหาในชีวิตที่เกิดขึ้น ซึ่งปมปัญหาของพวกเขาก็เป็นปัญหาที่พวกเขาไม่สามารถจัดการได้ด้วยตัวคนเดียว พวกเขาจึงเลือกทางออกของปัญหาด้วยการฆ่าตัวตาย จากการมานั่งเล่าเรื่องของตัวละครสามารถตีความได้ว่า การจะแก้ไขปัญหาก็ต้องเริ่มจากการหันหน้ามาพูดคุยกัน ต้องรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็ก การที่เด็กแต่ละคนมานั่งเล่าเป็นการสื่อว่าเด็กเหล่านี้ต้องการคนรับฟังว่าเกิดปัญหาอะไรขึ้นกับพวกเขา นอกจากนี้การเล่าถึงปมปัญหาของตัวเองทำให้เกิดความสัมพันธ์แบบคู่เปรียบขึ้นมา ตัวละครใน

ลักษณะคู่เปรียบ หมายถึง ตัวละครสองตัวที่เผชิญปัญหาในรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน แต่มีความหนักหน่วงของปัญหาแตกต่างกัน ซึ่งเป็นสาเหตุให้ตัวละครถกเถียงกันและนำไปสู่การตัดสินใจไม่ฆ่าตัวตายของแต่ละตัวละคร

ความสัมพันธ์แบบคู่เปรียบที่เกิดขึ้นมีอยู่ 3 คู่ คือ มิตซีเอะกับเรียวโกะ เมย์โกะกับเรียวโกะ และชินจิโร่กับไม คู่แรกเป็นความสัมพันธ์ระหว่างไอดอลกับแฟนคลับ เรียวโกะเป็นไอดอลที่ถูกแม่ควบคุมชีวิตมากเกินไปจนไม่มีชีวิตเป็นของตัวเอง ส่วนมิตซีเอะเป็นแฟนคลับของดาราคคนหนึ่งที่มาฆ่าตัวตายไปเธอจึงตัดสินใจฆ่าตัวตายตาม มิตซีเอะพยายามขัดขวางเรียวโกะเพราะการตายของเรียวโกะจะทำให้แฟนคลับเดินทางเดียวกับที่มิตซีเอะกำลังทำอยู่ การขัดขวางของมิตซีเอะคือการปฏิเสธเหตุผลที่จะตายของเรียวโกะ

คู่ที่สองเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ถูกควบคุมกับผู้ที่ควบคุมคนอื่น เรียวโกะเป็นคนที่ถูกแม่ควบคุมชีวิต ส่วนเมย์โกะเป็นผู้ที่จะเอาความตายของตัวเองมาควบคุมพ่อของตัวเอง ในตอนแรกเรียวโกะพยายามโต้เถียงเพราะคิดว่าเมย์โกะถูกพ่อควบคุมและถูกบงการให้มาตายเพื่อเอาเงินประกันไปอู่ชูบริษัท แต่ในความเป็นจริงเมย์โกะเป็นฝ่ายที่เอาเงินประกันมาควบคุมพ่อ เรียวโกะจึงรู้สึกผิดที่ต่อต้านเหตุผลของเมย์โกะ

คู่ที่สามเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ป่วยโรคร้ายกับผู้ป่วยโรคไม่ร้ายแรง ชินจิโร่ป่วยเป็นโรคที่รักษาไม่หายและกำลังจะตาย ส่วนไมป่วยเป็นโรคเรื้อรังที่ไม่ร้ายแรงและไม่มีอาการถึงชีวิต ชินจิโร่จึงปฏิเสธเหตุผลของไมเพราะมองว่าโรคของไมเป็นแค่โรคไร้สาระต่างจากโรคของตัวเองโดยสิ้นเชิง แต่สำหรับไมแล้วโรคของเธอและโรคของชินจิโร่ไม่ได้ต่างกันเลย เพราะสุดท้ายแล้วก็ป็นโรคที่รักษาไม่หาย การเถียงของไมทำให้ชินจิโร่ต้องกลับมานั่งทบทวนตัวเองใหม่

ความสัมพันธ์แบบคู่เปรียบข้างต้นชี้ให้เห็นถึงการมองปัญหาจากคนละมุม ปัญหาของทั้งสามคู่เป็นปัญหาที่คล้ายคลึงกัน แต่ตัวละครแต่ละตัวกลับมองแต่ปัญหาในมุมของตนเอง ทำให้เห็นว่าปัญหาการฆ่าตัวตายขึ้นอยู่กับว่าเราเลือกมองจากมุมไหน ซึ่งนี่คือสารสำคัญที่นักเขียนต้องการนำเสนอให้กับผู้ที่จะฆ่าตัวตายว่า คนที่ฆ่าตัวตายมักจะมองปัญหาจากมุมมองของตัวเอง ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วยังมีมุมมองอื่น ๆ ที่ไม่ได้มอง การถกเถียงกันนี้จึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงปัญหาอีกมุมมองหนึ่งเพื่อให้ผู้ที่ฆ่าตัวตายได้หันกลับมาพิจารณาถึงปัญหาของตัวเองให้ดีจากทุกมุมมอง นอกจากความสัมพันธ์แบบคู่เปรียบที่ทำให้เห็นมุมมองอื่น ๆ แล้ว สาเหตุที่ทำให้ตัวละครหนึ่งฆ่าตัวตายก็ทำให้ตัวละครอื่น ๆ ที่นั่งฟังเกิดความรู้สึกต่อต้านต่อความตายจนต้องเก็บไปคิดแล้วหันมามองปัญหาตัวเองใหม่เช่นกัน จนท้ายที่สุดก็เกิดความคิดที่ว่าอยากมีชีวิตอยู่ต่อไปจนกว่าจะตายไปเองสักวันหนึ่งขึ้นมา

หลังจากที่เล่าเรื่องของตัวเองและเกิดการโต้เถียงกัน เหล่าตัวละครก็พบวิธีการแก้ไขปัญหา และได้เกิดมิตรภาพใหม่ขึ้นมา ซึ่งสามารถตีความได้ว่า การให้ความช่วยเหลือหรือการสนับสนุนคอยอยู่เคียงข้างเป็นการช่วยแก้ไขปัญหาระบบหนึ่งที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าเขาไม่ได้กำลังเผชิญปัญหาอยู่อย่างโดดเดี่ยว และสามารถกลับมาเผชิญหน้ากับปัญหาได้อีกครั้งเช่นเดียวกับตัวละครในเรื่อง จุดประสงค์ของวรรณกรรมเรื่องนี้คือการให้คนมาพูดคุยรับฟังและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหากัน เพราะการนัดชุมนุมครั้งนี้เกิดขึ้นมาโดยความตั้งใจของซาโตชิที่จะให้ทุกคนที่จะฆ่าตัวตายมารวมตัวกันแล้วก็ใช้เสียงของตัวเองเพื่อให้ทุกคนพูดคุยกัน ให้ทุกคนรู้ว่าตนเองไม่ได้เจอปัญหาคนเดียว และปัญหาของตนเองอาจยังมีทางแก้ไขปัญหาที่ไม่ใช่การฆ่าตัวตายอยู่ เช่น ปัญหาอย่างปัญหาในครอบครัวและปัญหาในโรงเรียนที่สามารถแก้ไขได้ด้วยความร่วมมือจากครอบครัว เพื่อน และหน่วยงานต่าง ๆ แต่วรรณกรรมเรื่องนี้ไม่ได้จบที่สามารถแก้ไขปัญหาทุกปัญหาได้ บางปัญหาเองก็เป็นปัญหาที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้เช่นกันอย่างปัญหาสุขภาพที่เกิดจากโรคที่รักษาไม่หายและปัญหาจากการเป็นสังคมเจริญด้านวัตถุแต่ผู้คนขาดสิ่งยึดเหนี่ยวด้านจิตใจที่เป็นปัญหาจากลักษณะสังคมเมือง

อาจกล่าวได้ว่าการจะสามารถแก้ไขปัญหาก็ต้องเริ่มจากการว่าปัญหาเกิดขึ้นมาจากอะไร ซึ่งวรรณกรรมเรื่องนี้ได้นำเสนอให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชนในสังคมญี่ปุ่นและได้แสดงแนวทางการแก้ไขปัญหามาจากการมาชุมนุมกันฆ่าตัวตาย ซึ่งการชุมนุมนี้เป็นเหมือนสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ของผู้ชุมนุมที่สามารถเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้โดยไม่ต้องกลัวว่าจะถูกต่อต้าน เพราะผู้ชุมนุมต่างเคารพในเจตจำนงเสรีที่จะตัดสินใจชีวิตของตนเองของกันและกัน ซึ่งบทสนทนาดังกล่าวได้นำมาสู่การทำความเข้าใจปัญหาการฆ่าตัวตายในเด็ก

สรุปผลและอภิปรายผล

วรรณกรรมแปลเรื่อง *ไปตายด้วยกันไหม* เป็นนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนที่ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพียงเพื่อสร้างความสนุกสนานจากการไขคดีเท่านั้น แต่ยังมีเป้าหมายที่จะแสดงให้เห็นถึงปัญหาการฆ่าตัวตายที่เกิดขึ้นกับเยาวชนในสังคมญี่ปุ่นอีกด้วย ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นหนึ่งในปัญหาสำคัญที่สังคมญี่ปุ่นกำลังเผชิญ แม้ญี่ปุ่นจะเป็นประเทศที่เจริญในหลาย ๆ ด้าน แต่ความเจริญนั้นก็กลับนำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ มากมาย ทั้งปัญหาการทำงานหนัก ปัญหาการแข่งขันในสถานศึกษา ปัญหาการเป็นสังคมเมืองสูง ซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้สร้างสภาพสังคมที่เคร่งเครียดและกดดันต่อคนญี่ปุ่นไปทุกภาคส่วน ประกอบกับตั้งแต่ปีค.ศ. 1990 เป็นต้นมา ญี่ปุ่นประสบกับวิกฤติเศรษฐกิจครั้งใหญ่ถึงสองครั้งติดต่อกัน ทำให้สังคมญี่ปุ่นเต็มไปด้วยความเคร่งเครียดยิ่งกว่าเดิมจนนำไปสู่ปัญหาการฆ่าตัวตายครั้งใหญ่ในสังคมญี่ปุ่น ซึ่งสภาพเศรษฐกิจและสังคมดังกล่าวส่งผลให้เกิดปัญหาตามมาอีกมากมาย

ไปตายด้วยกันไหม แสดงให้เห็นว่าปัญหาการฆ่าตัวตายของเยาวชนญี่ปุ่นเป็นผลมาจากปัญหา 4 ด้าน คือ ปัญหาครอบครัว ปัญหาในโรงเรียน ปัญหาสุขภาพและความพิการ และปัญหาจากการเป็นสังคมที่เจริญ ด้านวัตถุแต่ผู้คนขาดสิ่งยึดเหนี่ยวด้านจิตใจ ปัญหาทั้ง 4 ด้านนี้เป็นแรงจูงใจในการฆ่าตัวตายของตัวละคร เยาวชนในเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับปรากฏการณ์การฆ่าตัวตายในสังคมญี่ปุ่นและสาเหตุการฆ่าตัวตายในกลุ่ม ประชากรอายุต่ำกว่า 19 ปี จากข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุข แรงงานและสวัสดิการ (厚生労働省)

ผู้เขียนใช้กลวิธีทางวรรณกรรมนำเสนอความสับสนวุ่นวายที่เกิดในเรื่องผ่านโครงเรื่องหลักคือการสืบหาฆาตกรและใช้การสืบหาความจริงชักพาผู้อ่านไปสู่ปมปัญหาของโครงเรื่องรองซึ่งก็คือปัญหาชีวิตของตัวละครแต่ละตัวก่อนจะตัดสินใจเดินทางมาฆ่าตัวตาย การจบเรื่องที่สามารถคลี่คลายปมปัญหาหลักได้ว่าใครเป็นผู้พาร่างปริศนามาร่วมพิธีกรรมฆ่าตัวตายในครั้งนี้เกิดขึ้นพร้อมกับการคลายปมในใจในชีวิตของตัวละครแต่ละตัวอันนำไปสู่การตัดสินใจยุติการฆ่าตัวตายหมู่ในครั้งนี้ ดังกล่าวมาแล้วว่า *ไปตายด้วยกันไหม* เป็นนวนิยายที่ตั้งใจสะท้อนปัญหาการฆ่าตัวตายของเยาวชนในสังคมญี่ปุ่น การใช้รูปแบบงานประพันธ์ประเภทการสืบสวนจึงไม่เพียงจัดระเบียบสังคมในเรื่องที่จากตอนต้นเริ่มด้วยความสับสนแล้วคลี่คลายสู่สภาวะปกติในตอนจบ แต่ยังซ่อนนัยยะถึงความพยายามที่จะจัดการกับปัญหาที่สังคมญี่ปุ่นในโลกความเป็นจริงกำลังเผชิญ และคาดหวังที่จะให้เกิดความคลี่คลายดุจเดียวกัน

แนวทางการแก้ปัญหาอันนำมาสู่การตัดสินใจฆ่าตัวตายของตัวละครในเรื่องมี 2 ประการ ประการแรก เป็นแนวทางที่เสนอต่อสังคมหรือผู้ครอบครองตัวของเยาวชนโดยเสนอว่าปัญหาการฆ่าตัวตายอาจแก้ได้ด้วยการหันหน้ามาคุยกันหรือรับฟังปัญหาจากเด็ก ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและสามารถหาทางแก้ไขปัญหาต่อไปได้ ประการที่สองเป็นแนวทางที่ผู้เขียนมุ่งสื่อสารกับผู้ตัดสินใจจะฆ่าตัวตาย นั่นคือ การเสนอให้หันกลับมาพิจารณาปัญหาของตัวเองจากทุกมุมมอง ซึ่งการจะเข้าใจปัญหาได้มิใช่เพียงมองจากปัญหาจากสายตาของตนเท่านั้น แต่จำเป็นเห็นจากสายตาของผู้อื่นด้วย ซึ่งการเห็นจากสายตาผู้อื่นนั้นจะสัมพันธ์กับการเปิดใจฟังและบอกเล่าปัญหาของตนให้ผู้อื่นรับรู้ นั่นเอง

นวนิยายเรื่อง *ไปตายด้วยกันไหม* จึงเป็นนวนิยายที่สะท้อนปัญหาสังคมร่วมสมัยของประเทศญี่ปุ่นอย่างแยบยล ขณะเดียวกันก็เสนอแนวทางแก้ปัญหาในรูปแบบของเรื่องเล่าสืบสวนได้อย่างน่าสนใจ ทั้งจากการรวบรวมข้อมูลเพื่อเขียนงานที่สอดคล้องกับสภาพสังคมจริงและจากการใช้ข้อเท็จจริงประกอบทางวรรณกรรมนำเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขได้อย่างลงตัวและเป็นลำดับ

บรรณานุกรม

หนังสือและเอกสารตีพิมพ์

ณัฐพงศ์ ไชยวานิชย์ผล. (2555). **เอ๊ะ! เจแปน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เซลมอน

ตรีศิลป์ บุญขจร. (2523). **นวนิยายกับสังคมไทย (2475-2500)**. กรุงเทพฯ: บางกอกการพิมพ์.

สมเกียรติ รัชมณี. (2558). การแตงนวนิยาย. นนทบุรี: สัมปชัญญะ.

อรรถจักร สัตยานุรักษ์. (2548). **Japanization**. กรุงเทพฯ: Open books.

อุบุดตะ, โท. (2559). **ไปตายด้วยกันไหม**. แปลจาก 十二人の死にたい子どもたち. แปลโดย

ธนพล คักดีสมุทรานันท์. กรุงเทพฯ: แพรวสำนักพิมพ์.

岡まゆみ [Oka]・筒井通雄 [Tsutsumi] (2009) 『**上級へのとびらーコンテンツとマルチメディア**

アで学ぶ日本語』くろしお出版.

บทความในวารสาร

ไชยวัฒน์ คำชู. (2543). “ระบบเศรษฐกิจการเมืองญี่ปุ่นยุคหลัง “เศรษฐกิจฟองสบู่แตก”: ความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง.” **วารสารสังคมศาสตร์** 31, 1 (มกราคม – มิถุนายน): 47 - 86

จักรพันธ์ แสงทอง. (2561). “ศาสนาจีนโตแบบพื้นบ้าน : ระบบความเชื่อพื้นฐานของสังคมญี่ปุ่นสังคม.”

วารสารปรัชญาและศาสนา 3, 1: 43-58.

ยุพา คลังสุวรรณ. (2542). “ศาสนาญี่ปุ่น: กรอบความคิดของคนในสังคม.” **ญี่ปุ่นศึกษา** 16, 1: 55-80.

สารนิพนธ์และบทความวิจัย

วชิรา แสนท้าว. (2557). “มโนทัศน์เรื่องการฆ่าตัวตายในวัฒนธรรมญี่ปุ่นในภาพยนตร์เรื่อง Suicide Club”

สารนิพนธ์ปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ณิชกุล จุลบล. (2559). “แนวคิดเรื่องการฆ่าตัวตายในสังคมญี่ปุ่น ผ่านภาพยนตร์เรื่อง Suicide Circle.” สาร

นิพนธ์ปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ธัญญาวรรณ ไชยานุวงศ์. (2559). “คำสาปมรณะ(The Ring) และ ห้องเช่าหลอนวิญญาณโหด (Dark water)

ภาพยนตร์สะท้อนปัญหาครอบครัวในภาพยนตร์สยองขวัญของผู้กำกับฮิเดโอะ นากาตะ.” สารนิพนธ์ปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เมธิกา บุญยธวัฒน์. (2560). “ละครโทรทัศน์ที่สะท้อนปัญหาการรังแกในโรงเรียนประเทศญี่ปุ่นเรื่อง 35-sai

no Koukousei.” สารนิพนธ์ปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สินีนารถ ทองแสง. (2560). “ภาพสะท้อนปัญหาสังคมของวัยรุ่นภาพยนตร์ญี่ปุ่นเรื่อง Confession” สารนิพนธ์ปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ธนาคาร จันทิมา. (2559). **สุนทรียศาสตร์ของการฆ่าตัวตายแบบญี่ปุ่น**. เข้าถึงเมื่อ 14 สิงหาคม.

เข้าถึงได้จาก <https://www.gqthailand.com/views/article/suicide-of-japan>

นายปั่นเงิน. (2560). "บาบารู เคอิคะ - พิชฟองสบู่ญี่ปุ่น" **บาดแผลทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นที่ยังไม่หายดี**.

เข้าถึงเมื่อ 19 ธันวาคม. เข้าถึงได้จาก <https://aommoney.com/stories/mrpunngern/>

ลงทุนแมน. (2563). **กรณีศึกษา ญี่ปุ่น ประเทศที่ไม่โต แต่รวยแล้ว**. เข้าถึงเมื่อ 9 ธันวาคม 2564. เข้าถึงจาก

<https://www.longtunman.com/23054>

ศิริตะวัน ทหารแก้ว. (2556). **โรคคาโรชิ (Karoichi Syndrome) โรคร้ายที่พ่วงมากับวัฒนธรรมการทำงานแบบญี่ปุ่น**. เข้าถึงเมื่อ 20 มกราคม 2565 เข้าถึงจาก

<https://siratawan42.wordpress.com/2013/02/07/โรคคาโรชิ-karoichi-syndrome-โรคร้ายที่/>

สมชาย ธนวัฒนาเจริญ. (2562). **ซิฟิลิสในหญิงตั้งครรภ์**. เข้าถึงเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2565. เข้าถึงจาก

<https://chulalongkornhospital.go.th/kcmh/line/ซิฟิลิสในหญิงตั้งครรภ์/>

Mamonn. (2562). **เข้าใจคนญี่ปุ่นผ่านสำนึกสังคมแบบ “กลุ่ม”: กิริ และ นินโจ**. เข้าถึงเมื่อ 20 มกราคม.

เข้าถึงจาก <https://th.angkle.org/j-culture/girininjo.html#:~:text=สังคมญี่ปุ่น%20มีลักษณะเป็น,แยกออกจากกันได้>

MARUMURA. (2564). **ญี่ปุ่นติดอันดับ TOP 3 ประเทศที่ดีที่สุดในโลก**. เข้าถึงเมื่อ 9 ธันวาคม 2564.

เข้าถึงจาก <https://www.marumura.com/best-countries-overall-rankings-2021/>

Money Buffalo. (2563). **ถอดบทเรียน “Lost decade of Japan”**. เข้าถึงเมื่อ 19 ธันวาคม. เข้าถึงได้จาก

<https://www.moneybuffalo.in.th/business/ถอดบทเรียน-lost-decade-of-japan>

Natchaphon B. (2562). "ปัญหาเรื่องการกลั่นแกล้งในโรงเรียน" **ปัญหาการราคาซึ่งที่สามารถเข้าใจและยุติได้**.

เข้าถึงเมื่อ 7 กุมภาพันธ์ 2565. เข้าถึงจาก <https://www.sanook.com/campus/1398583/>

Trader4.0. (2562). ประวัติศาสตร์วิกฤตเศรษฐกิจ#2 20ปีแห่งความว่างเปล่า. เข้าถึงเมื่อ 19 ธันวาคม.

เข้าถึงได้จาก <https://medium.com/@Trader4.0/>

Tanisho, Yukiko. (2013). **Economic Distress and Suicide in Japan**. เข้าถึงเมื่อ 20 มกราคม. เข้าถึง

จาก hgpi.org/wp-content/uploads/Suicide%20Issue%20HGPI%20English%20v2.pdf

NTTコム リサーチ [NTT Com Research] (2007) 『自殺者数と景気の関係』 NTTコム リサー

チ Web サイト (<https://research.nttcoms.com/database/data/000585/>) (2022年1月20日参照)

厚生労働省 [Ministry of Health, Labour and Welfare] (2009) 『自死遺族を支えるために

～相談担当者のための指針～自死で遺された人に対する支援とケア』 2009年1月31日, 厚生労働省 Web サイト (https://www.mhlw.go.jp/file/06-Seisakujouhou-12200000-Shakaiengokyokushougaihokenfukushibu/03_2.pdf) (2021年12月7日参照)

ロイター [Reuters] (2010) 『「無宗教」が世界の第3勢力、日本では人口の半数占める＝調

査』 2010年12月19日, ロイター Web サイト (<https://jp.reuters.com/article/tk0577133-religion-world-idJPTYE8BI02P20121219>) (2022年3月1日参照)

上田 路子 [Ueda] (2015) 『著名人の自殺に関する報道が自殺者数に与える影響：警察庁の自

殺統計を用いた分析』 ESRI Web サイト (https://www.esri.cao.go.jp/jp/esri/archive/e_dis/e_dis317/e_dis317.pdf) (2021年10月8日参照)

佐藤直樹 [Sato] (2015) 『日本人がこだわる世間の「ウチ」と「ソト」』 2015年7月29日,

imidas Web サイト (<https://imidas.jp/jjikaitai/f-40-120-15-07-g576>) (2021年10月8日参照)

マネードクター [Money Doctor] (2016) 『死亡保険金が支払われないときはどんなとき？自殺

時はどうなるの？』 2016年5月25日, マネードクター Web サイト (https://fp-moneydoctor.com/news/knowledge/suicide_death_insurance/) (2021年10月8日参照)

厚生労働省 [Ministry of Health, Labour and Welfare] (2016) 『自殺の状況をめぐる分

析』厚生労働省 Web サイト(<https://www.mhlw.go.jp/content/h28h-2-02.pdf>)(2021 年 12 月 7 日参照)

梅澤 康二 [Umesawa] (2016) 『離婚が子供に与える 15 の影響 | ストレスを和らげるために親ができる事とは』2016 年 1 月 6 日, 離婚弁護士ナビ Web サイト(<https://ricon-pro.com/columns/123/>)(2021 年 10 月 8 日参照)

文藝春秋[Bungei Shunju] (2018) 『構想 12 年の力作、沖方丁長篇ミステリー『十二人の死にたい子どもたち』に込めた想いとは——後編』2018 年 9 月 25 日, 文藝春秋 Web サイト (<https://books.bunshun.jp/articles/-/4442>) (2021 年 12 月 9 日参照)

日本財団[The Nippon Foundation] (2019) 『若者に自殺を考えさせる多くの原因は「いじめ」、「不登校」経験も強く関連。そのとき相談する相手は誰?』2019 年 3 月 29 日, 日本財団 Web サイト (<https://www.nippon-foundation.or.jp/journal/2019/28707>) (2021 年 12 月 9 日参照)

日本財団[The Nippon Foundation] (2019) 『生産性のない人間は生きる価値がないのか? 『こんな夜更けにバナナかよ』著者・渡辺一史が問う』2019 年 9 月 12 日, 日本財団 Web サイト (<https://www.nippon-foundation.or.jp/journal/2019/36253>) (2021 年 10 月 8 日参照)

厚生労働省 [Ministry of Health, Labour and Welfare] (2020) 『自殺の統計：各年の状況』厚生労働省 Web サイト (<https://www.mhlw.go.jp/stf/seisakunitsuite/bunya/0000140693.html>)(2021 年 12 月 7 日参照)

産経新聞[Sankei Shimbun] (2020) 『子供の病気やけががつくり出す「代理ミュンヒハウゼン症候群」 専門家「多くの誤解」指摘「小児に関わる医療者が意識を」』産経ニュース Web サイト (<https://www.sankei.com/article/20201001-VSAJRZ5BH5LBXBVHF2K7D4GHR4/>) (2022 年 2 月 1 日参照)

産経新聞[Sankei Shimbun] (2020) 『「安楽死」進まぬ議論 過去にも事件、判例では 4 要件』2020 年 7 月 24 日, 産経ニュース Web サイト (<https://www.sankei.com/article/20200724-FLMMZZ5FMRMPRN2FGFB6IKSXFY/>) (2022 年 2 月 1 日参照)

うららか相談室[Urarakasoudanshitsu] (2020) 『過干渉な親の特徴は? 子どもへの悪影響と

4つの対処法』2020年7月13日, うららか相談 Web サイト(<https://www.uraraka-soudan.com/column/77>)(2021年10月8日参照)

小池 新[Koike] (2021) 『父が主謀、母が殺害、妹が協力…一家で息子を惨殺した日大生保険金殺人事件とは』2021年6月20日, 文春オンライン Web サイト(<https://bunshun.jp/articles/-/46207>)(2021年10月8日参照)

谷川 昌平[Tanikawa] (2021) 『殺人では生命保険は支払われない? どんな基準で判断するのか解説』2021年2月8日, ほけん ROOM Web サイト(<https://hoken-room.jp/seimei/357>)(2021年10月8日参照)

Gooddo (2021) 『いじめとは? 原因を知り、対策や支援に取り組もう』2020年10月5日, Gooddo Web サイト (<https://gooddo.jp/magazine/education/bullying/>) (2021年10月8日参照)